โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ความหลากหลาย และสถานภาพนก ในหมู่เกาะทะเลไทย

สนองพระราชดำริ โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือ: ความหลากหลายและสถานภาพนกในหมู่เกาะทะเลไทย

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

พิมพ์ครั้งที่ 1 **พ. ศ.** 2554 **จำนวน** 1,000 **เล่ม**

จัดพิมพ์โดย โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี-จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดทำโดย ห้องปฏิบัติการปักษีวิทยา ภาควิชาชีววิทยา
คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN 978-616-551-402-6

คณะผู้จัดทำ

บรรณาธิการและเรื่อง	: วีณา เมฆวิชัย
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	: สุทธิพงศ์ อาศิรพจน์
กองบรรณาธิการ	: พนิดา กรุดทอง
	: ธนพล วงศ์สวัสดิ์
	: พรชนก เอกเอื้อมณี
	: เลอสรรค์ วศิโนภาศ
ออกแบบปกและรูปเล่ม	: สุทธิพงศ์ อาศิรพจน์
พิสูจน์อักษร	: มณีภรณ์ ภูริพัฒน์
	: เจนจิรา อินทสุนันท์
ภาพถ่าย	: วีณา เมฆวิชัย พงชัย หาญยุทธนากร วรพจน์ บุญความดี เลอสรรค์ วศิโนภาส ณัฐพงษ์ วงค์ชุ่ม พนิดา กรุดทอง มณีภรณ์ ภูริพัฒน์ สุทธิพงศ์ อาศิรพจน์
ภาพวาด	: เลอสรรค์ วศิโนภาศ
พิมพ์	: Print-At-Me (Thailand) Co.,Ltd. 21 Soi Huamark 9 Yak 1 Huamark Bangkapi Bangkok, Thailand 10240

ภาพปกหน้า: นกชาปีไหน โดย วีณา เมฆวิชัย

คำนิยม

คำนำ

ประเทศไทยถึงแม้จะมีพื้นที่ไม่ใหญ่โต แต่เนื่องด้วยทำเลที่ตั้งของประเทศไทยอยู่ในเขตใกล้เส้นศูนย์สูตร มีภูมิอากาศร้อนชื้นเป็นผลให้มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตมากกว่าประเทศในแถบอบอุ่นที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเห็นได้ชัดจากความหลากหลายของนกในประเทศไทยในปัจจุบันมีจำนวนถึงหนึ่งพันชนิดหรือคิดเป็นสัดส่วนหนึ่งในสิบของโลก นับว่าประเทศไทยเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายของนกที่สูงแห่งหนึ่งของโลก

สำหรับความรู้เกี่ยวกับเรื่อนกในประเทศไทยหลายแห่งอาจหาได้ไม่ยากนัก เช่นนกที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่หรือนกในป่าสะแกราชซึ่งเป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เรื่องราวเกี่ยวกับนกที่ดอยอินทนนท์ซึ่งเป็นนกที่อยู่ทางภาคเหนือของไทยที่มีตวามสูงจากระดับน้ำทะเลมากกว่าหนึ่งพันเมตร มีหลายคนเขียนเป็นบทความลงในหนังสือหรือนิตายสารหลายเล่ม นอกจากนั้นนกในแหล่งน้ำเช่นนกที่ทะเลน้อย หรือนกในบึงบรเพ็ดก็มีคนเขียนแล้วเช่นกัน ขณะที่หนังสือหรือบทความที่เกี่ยวกับนกทะเลและนกตามหมู่เกาะนั้นแทบจะหาไม่ได้เลย ผู้เขียนจึงได้รวบรวมข้อมูลนกในหมู่เกาะทะเลไทยที่ศึกษามามากกว่าสิบปีเขียนเป็นหนังสือออกเผยแพร่แก่นักวิชาการและผู้สนใจ

ความเป็นมาในการสำรวจนกตามหมู่เกาะเริ่มจากโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ร่วมกับหน่วยสงครามพิเศษทางเรือกองเรือยุทการ กองทัพเรือ (นสร.กร.ทร.) ได้สำรวจทรัพยากรธรรมชาติในหมู่เกาะในน่านน้ำไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 14 ปี และในปี พ.ศ. 2554 ได้วางแผนจะสำรวจในหมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา แต่เนื่องจากเกิดอุทกภัยในภาคใต้ จึงทำให้ต้องงดภาระกิจในครั้งนี้ไปและได้เปลี่ยนไปสำรวจหมู่เกาะเวียง จังหวัดชุมพรแทน เนื่องด้วยทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมสนองพระราชดำริในโครงการ อพ.สธ.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา โดยให้การสนับสนุนการศึกษาวิจัย สิ่งตีพิมพ์ การสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชน และตลอดจนการปกปักรักษาทรัพยากรธรรมชาติของไทย ทำให้ข้าพเจ้ามีโอกาสนำผลงานที่ศึกษานกในหมู่เกาะทะเลไทยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันรวมจำนวน 46 เกาะ และได้นำเหตุการณ์ที่ได้ประสบพบเห็นตลอดจนนำผลการศึกษาวิจัยและงานที่ค้นคว้าเพิ่มเติมมาเรียบเรียงเขียนเขียนเป็นบทความทางวิชาการ ขณะเดียวกัน ได้จัดทำเป็นฐานข้อมูลนกในหมู่เกาะทะเลไทยเพื่อประโยชน์ต่อการสืบค้นแก่นักวิชาการในการศึกษาต่อยอด ทำให้วงการวิชาการก้าวหน้าต่อไป จึงหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากก็น้อย หากมีสิ่งผิดพลาดและขาดตกบกพร่องประการใดข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้เพื่อการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

(วีณา เมฆวิชัย)

สารบัญ

คำนิยม ก

คำนำ ข

สารบัญ ค

เนื้อหา

เกาะในทะเลไทยและที่ตั้งของเกาะ 04

ความสำคัญของเกาะ 28

เกาะเป็นถิ่นที่อยู่อาศัย หากิน และสืบพันธุ์ของนก 32

การเตรียมตัวไปสำรวจนก และทำงานที่เกาะ 41

ความหลากหลายและสถานภาพนกในหมู่เกาะ 45

บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในอ่าวไทย

- บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในกลุ่มเกาะตะวันออก 45
- บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในกลุ่มเกาะอ่าวไทยตอนใน 48
- บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในกลุ่มเกาะอ่าวไทยตอนนอก (กลุ่มเกาะเวียง) 58
- บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในกลุ่มเกาะอ่าวไทยตอนนอก (กลุ่มเกาะกระ) 60

บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในทะอันดามัน

- บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในกลุ่มเกาะพระทอง 61
- บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในกลุ่มเกาะบอน-ตาชัย กลุ่มเกาะสิมิลัน 64
- บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในกลุ่มเกาะยาวน้อย-ยาวใหญ่ 66
- บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในกลุ่มเกาะกาแบง 69
- บัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกในกลุ่มเกาะตะรุเตา 72

พื้นที่สำคัญของนก 95

ภัยคุกคามและการอนุรักษ์ 96

บรรณานุกรม 98

รายชื่อคณะปฏิบัติงาน 100

กิตติกรรมประกาศ

เกาะในทะเลไทยและที่ตั้งของเกาะ

ประเทศไทยมีผืนแผ่นดินที่ติดกับชายฝั่งทะเลทางภาคตะวันออก ตั้งแต่จังหวัดตราดผ่านอ่าวไทยยาวไปจนถึงภาคใต้จังหวัดนราธิวาส และทางภาคตะวันตกตั้งแต่จังหวัดระนองไปจนถึงจังหวัดสตูล ทั้งสองฝั่งทะเลของไทยประกอบด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่เรียงรายอยู่ทั้งในฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน เกาะเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจากดินตะกอนของพื้นทะเลโก่งตัว ยกขึ้นจนโผล่เหนือระดับน้ำทะเล เช่นเกาะไข่จังหวัดชุมพร จากการสำรวจพบของคณะปฏิบัติงาน อพ. สธ. ในปีพ.ศ. 2544 พบซากดึกดำบรรพ์ของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังกระจายตามริมฝั่ง บางเกาะเกิดจากการโก่งตัวของหินแกรนิตและหินปูนโผล่พ้นทะเลขึ้นมา และเมื่อเวลานานผ่านไปลมและฝน ได้ชะเอาชั้นหน้าดินที่มีความอ่อนออกไป จึงเหลือแต่ขอบแหลมคมของหิน เช่นเกาะตะรุเตา เกาะเขาใหญ่ จังหวัดสตูล นอกจากนั้นบางเกาะเกิดจากกระบวนการสะสมของชั้นตะกอนของท้องทะเล เมื่อสะสมเป็นเวลานานจึงเกิดการตื้นเขินจึงเป็นผืนแผ่นดินราบโผล่พ้นระดับน้ำทะเล เช่นเกาะพระทอง จังหวัดระนอง

ลักษณะ สภาพพื้นที่ และที่ตั้งของเกาะ

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะเกาะที่คณะปฏิบัติงาน อพ. สธ. กลุ่มนกได้สำรวจผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมาถึงปี พ.ศ. 2554 เริ่มจากภาคตะวันออกของไทยในจังหวัดตราด 3 เกาะคือ เกาะกูด เกาะรัง และเกาะช้าง

หมู่เกาะในอ่าวไทยตอนในจังหวัดชลบุรีรวม 20 เกาะคือ เกาะแสมสาร เกาะแรด เกาะขาม เกาะจวง เกาะฉางเกลือ เกาะโรงโขน เกาะโรงหนัง เกาะจระเข้ เกาะแมว เกาะยอ เกาะอีเลา เกาะพระ เกาะเตาหม้อ เกาะอีล้า เกาะคราม เกาะริ้น เกาะมาราวิชัย เกาะกลึงบาดาล เกาะไผ่ และเกาะเหลื่อม หมู่เกาะอ่าวไทยตอนนอกได้แก่จังหวัดชุมพร รวม 3 เกาะคือ เกาะเอียงหรือเกาะเวียง เกาะไข่ และเกาะรัง และจังหวัดนครศรีธรรมราช รวม 3 เกาะคือ เกาะกระ เกาะหินสูง และเกาะหินเรือ

หมู่เกาะในทะเลอันดามันได้แก่จังหวัดพังงารวม 11 เกาะคือ เกาะพระทอง เกาะระ เกาะตาชัย เกาะบอน เกาะสิมิลัน เกาะเมียง เกาะปาหยัน เกาะหูยง เกาะยาวใหญ่ เกาะยาวน้อย และหมู่เกาะช้างเคียง และจังหวัดสตูลรวม 6 เกาะคือ เกาะกาแบง เกาะบุโหลนเล เกาะบุโหลนไผ่ เกาะเขาใหญ่ เกาะตะรุเตา และเกาะอาดัง

เกาะกูด

เส้นรุ้ง 11° 65' 43'' เหนือ เส้นแวง 102° 56' 81'' ตะวันออก

อำเภอเกาะกูด ขนาดพื้นที่ 111 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดตราด ระดับความสูง 0–315 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เกาะกูดเป็นเกาะสุดท้ายทางทิศตะวันออกของไทย ตั้งอยู่ในอำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด ตัวเกาะเรียงอยู่ในแนวเหนือใต้ อยู่ห่างจากฝั่ง 60 กิโลเมตร มีความความยาว 25 กิโลเมตร กว้าง 12 กิโลเมตร สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขา ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศตะวันออกที่หันหน้าเข้าหาฝั่ง ไม่มีชายหาด มีหมู่บ้านชาวประมงและท่าเรือ 2 แห่งคือ บริเวณอ่าวสลัด และอ่าวใหญ่ นอกจากนั้นมีบ้านเรือนกระจายอยู่เพียงเล็กน้อย มีที่ราบตามสันเขาเป็นต้นน้ำของน้ำตกคลองเจ้าตั้งอยู่บริเวณกลางเกาะ ด้านตะวันตกเป็นที่ราบมีหาดทรายสีขาวสลับกับป่าโกงกางเช่นอ่าวยายกี๋ หาดตะเภา หาดง่ามโข คลองเจ้า อ่าวบังเบ้า อ่าวจาก อ่าวพร้าว มีชุมชนขนาดใหญ่และเก่าแก่อยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือ คือ บ้านคลองมาต ประชาชนทำประมงเป็นอาชีพหลัก มีถนนสายหลักจากอ่าวยายกี๋ซึ่งอยู่ทางด้านเหนือทอดยาวลงมาตามชายฝั่งด้านตะวันตก ผ่านบ้านคลองมาต ระยะทาง 5 กิโลเมตร และถนนนี้ยาวไปจรดด้านใต้ถึงบริเวณอ่าวจากระยะทาง 10 กิโลเมตร ต่อจากนั้นเป็นถนนดินลูกรังไปจนถึงอ่าวพร้าว จากชุมชนบ้านคลองมาตมีถนนแยกไปฝั่งตะวันออกของเกาะถึงอ่าวสลัดระยะทาง 12 กิโลเมตร และจากอ่าวพร้าวมีเส้นทางเดินเท้าผ่านป่าดิบชื้นไปทางตะวันออกของเกาะถึงหมู่บ้านประมงอ่าวใหญ่ระยะทาง 4.5 กิโลเมตร และจากอ่าวพร้าวมีเส้นทางเดินด้วยเท้าถึงแหลมเทียนซึ่งอยู่ทางด้านใต้ระยะทาง 3 กิโลเมตร ภายในเกาะมีแหล่งน้ำจืดอยู่ทางด้านเหนือ และบริเวณกลางเกาะมีน้ำตกหลายแห่งเช่นน้ำตกคลองเจ้า สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้นกระจายอยู่ทั่วไป และมีสวนยางพาราทางทิศเหนือซึ่งปัจจุบันปล่อยให้ทิ้งร้าง มีสวนมะพร้าวตามริมหาดและด้านใต้ของอ่าวพร้าว ด้านตะวันตกมีป่าชายเลนบริเวณอ่าวยายกี๋และคลองเจ้า มีป่าดิบแล้งกระจายอยู่เป็นหย่อม ๆ ตามริมหาดเป็นป่าชายหาดสลับกับสวนมะพร้าวและสนทะเล

เกาะรัง

เส้นรุ้ง 11° 47' 42'' เหนือ เส้นแวง 102° 23' 11'' ตะวันออก

กิ่งอำเภอเกาะกูด

ขนาดพื้นที่ 0.0004 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดตราด

ระดับความสูง 0-174 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เกาะรังตั้งอยู่ในอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ระหว่างเกาะช้างกับเกาะกูด และอยู่ทางไปทิศตะวันออกของเกาะหมาก มีหาดทรายขาวบริเวณอ่าวบ่อ ซึ่งเป็นที่ตั้งของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ กช.5 (เกาะรัง) มีแหล่งน้ำจืดจึงสามารถพักแรมได้ เกาะรังและเกาะเล็ก ๆที่อยู่ใกล้เคียง มีนกนางแอ่นกินรังมาทำรังตามโพรงหินและในถ้ำ ซึ่งเป็นภูเขาหินปูน นอกจากนั้นในท้องทะเลมีแนวปะการังที่สวยงามและสมบูรณ์

เกาะช้าง

เส้นรุ้ง 12° 03' 20'' เหนือ เส้นแวง 102° 34' 82'' ตะวันออก

อำเภอเกาะช้าง

ขนาดพื้นที่ 212 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดตราด

ระดับความสูง 0-743 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เกาะช้าง เป็นเกาะใหญ่ที่สุดของภาคตะวันออก อยู่ห่างจากแหลมงอบ 8 กิโลเมตร ตัวเกาะวางอยู่ตามแนวตะวันตกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงใต้ มีความยาว 30 กิโลเมตร กว้าง 14 กิโลเมตร ตั้งอยู่ในอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด หรือตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะกูด สภาพภูมิศาสตร์มีภูเขาเกือบตลอดทั้งเกาะมีที่ราบเพียงเล็กน้อยตามริมหาดรอบ ๆเกาะ และพื้นที่บริเวณปากคลองที่ไหลลงสู่ทะเล เกาะช้างมีแหล่งน้ำจืดอยู่หลายแห่งส่วนใหญ่เป็นคลองสั้น ๆ เช่นคลองมะยม คลองบางเบ้า คลองพร้าว คลองพลู คลองสน และมีน้ำตกหลายแห่งเช่นน้ำตกธารมะยมอยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะ ปากทางเข้าอยู่ตรงข้ามกับหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ 1 (ธารมะยม) มีน้ำตกหลายชั้น บริเวณชั้นที่ 1 บนโขดหินมีจารึกพระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 นอกจากนั้นยังมีน้ำตกคลองพลู อยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะใกล้หมู่บ้านคลองพร้าว ส่วนน้ำตกคีรีเพชรและน้ำตกคลองหนึ่งเป็นน้ำตกขนาดเล็กอยู่ทางทิศใต้ของเกาะห่างจากหมู่บ้านสลักเพชรราว 4 กิโลเมตร สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้นบริเวณต้นน้ำและน้ำตก มีป่าชายหาดรอบ ๆริมทะเล โดยเฉพาะทะเลฝั่งตะวันตกมีชายหาดเป็นแนวยาวสลับกับหมู่บ้านและรีสอร์ท เช่น หาดทรายขาว หาดคลองพร้าว และหาดไก่แบ้ ด้านใต้มีชุมชนอาศัยอยู่บริเวณอ่าวสลักเพชรและบ้านสลัดคอก มีป่าพรุและพบป่าชายเลนบริเวณปากลำคลองที่ไหลสู่ทะเล เช่นที่บ้านสลักเพชร รอบ ๆเกาะมีถนน

เลียบฝั่งทะเลด้านตะวันออกไปถึงด้านใต้และไปสิ้นสุดที่อ่าวสลักเพชร ส่วนทางฝั่งตะวันตกมีถนนเลียบตามชายหาดไปสิ้นสุดด้านใต้ที่อ่าวบางเบ้า

เกาะแสมสาร

เส้นรุ้ง 12° 34' 10'' เหนือ เส้นแวง 100° 57' 07'' ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี

ขนาดพื้นที่ 4.2 ตารางกิโลเมตร
ระดับความสูง 0–167 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เกาะแสมสารตั้งอยู่ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ลักษณะเกาะมีรูปร่างยาว วางตัวในแนวเหนือใต้มีความยาว 4 กิโลเมตร กว้าง 1 กิโลเมตร ด้านเหนือมีหาดทรายขาวยาวติดต่อไปจนถึงด้านตะวันวันออกจนถึงหาดเทียน สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขาและพื้นที่ราบ ทางทิศใต้บริเวณแหลมฝรั่งเป็นหาดหินและหน้าผา ด้านตะวันตกมีลักษณะเป็นหน้าผา สลับกับหาดทรายสั้น ๆ มีภูเขายาวตั้งแต่ด้านเหนือไปจนถึงกลางเกาะและทางทิศใต้ของเกาะ สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบแล้ง ป่าชายหาดและหาดหิน เกาะนี้ไม่มีบ้านเรือนของประชาชน ปัจจุบันอยู่ภายใต้การดูแลของกองทัพเรือ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีพระตำหนักทรงงานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี บนเกาะมีแหล่งน้ำจืด 2 แห่งเป็นอ่างน้ำที่พัฒนาขึ้นมาภายหลัง มีถนนจากท่าเรืออยู่ด้านทิศเหนือเลียบไปตามชายหาดฝั่งตะวันออกยาวประมาณ 2 กิโลเมตร และจากท่าเรือมีถนนแยกไปยังพระตำหนักทรงงานยาวประมาณ 800 เมตร นอกจากนั้นยังมีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติจากท่าเรือ ผ่านอ่างเก็บน้ำ และผ่านเขา 3 ลูก ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร ซึ่งบริเวณเนินเขาลูกแรกจะมีแท่นโลหะเป็นที่ตั้งของพระราชกระแสรับสั่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งได้ประทานแก่กองทัพเรือเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2544 เส้นทางนี้จะไปตัดกับถนนเส้นหลักบริเวณสวนพฤกษศาสตร์ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะ นอกจากนั้นเกาะแห่งนี้ได้ใช้เป็นสถานที่เพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติตั้งแต่ยอดภูเขาจนถึงทะเล ซึ่งทางโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้จัดขึ้นร่วมกับทางหน่วยสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ

เกาะแรด

เส้นรุ้ง 12° 35' 03'' เหนือ เส้นแวง 100° 58' 06'' ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี

ขนาดพื้นที่ 0.7 ตารางกิโลเมตร
ระดับความสูง 0-106 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เกาะแรดเป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มหมู่เกาะแสมสาร ตั้งอยู่ห่างจากเกาะแสมสารไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือราว 500 เมตร รูปร่างเกาะคล้ายรอยเท้าของสัตว์กีบ ตัวเกาะมีความยาว 1.2 กิโลเมตร กว้าง 700 เมตร วางตัวในแนวเหนือใต้ มีหาดทรายทางทิศเหนือและทิศตะวันตกของเกาะ ส่วนทางทิศใต้และทิศตะวันออกเป็นโขดหินและหาดหิน มีแนวเขาอยู่บริเวณกลางเกาะแล้วลาดไปทางทิศเหนือและทิศใต้ ลักษณะป่าคล้ายกับเกาะแสมสารคือเป็นป่าดิบแล้ง และป่าชายหาด ทางทิศตะวันตกมีเรือนเพาะชำ

เกาะขาม

เส้นรุ้ง 12° 34' 11'' เหนือ เส้นแวง 100° 56' 09''ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี

ขนาดพื้นที่ 0.1 ตารางกิโลเมตร
ระดับความสูง 0-1 จากระดับน้ำทะเล

เกาะขามเป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มหมู่เกาะแสมสาร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะแสมสาร อยู่ห่างจากฝั่ง 9 กิโลเมตร ลักษณะเกาะเป็นพื้นที่ราบ มีหาดทรายขาวทางทิศเหนือ ส่วนทางทิศใต้เป็นกรวดและโขดหิน สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้งและป่าชายหาด

เกาะจวง

เส้นรุ้ง 12° 30' 54'' เหนือ เส้นแวง 100° 57' 30'' ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี

ขนาดพื้นที่ 1.2 ตารางกิโลเมตร
ระดับความสูง 0-148 จากระดับน้ำทะเล

เกาะจวงเป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มหมู่เกะแสมสาร ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเกาะแสมสาร เกาะจวงมีลักษณะยาววางตัวในแนวเหนือใต้ มีเขาสูงทอดตัวตามความยาวของเกาะ จุดที่สูงที่สุดมีไฟประภาคารสำหรับเป็นที่สังเกตของนักเดินเรือ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีหาดทรายขาวเป็นแนวยาว สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง ป่าชายหาดและป่าหน้าผา

เกาะฉางเกลือ

เส้นรุ้ง 12° 32’ 57’’ เหนือ เส้นแวง 100° 57’ 47’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ขนาดพื้นที่ 0.03 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0–28 จากระดับน้ำทะเล

เกาะฉางเกลือเป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มหมู่เกาะแสมสาร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะแสมสาร รอบเกาะเป็นโขดหิน และหน้าผาไม่มีชายหาดสภาพป่าเป็นดิบแล้ง

เกาะโรงโขน

เส้นรุ้ง 12° 31’ 48’’ เหนือ เส้นแวง 100° 57’ 47’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ขนาดพื้นที่ 0.003 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0–1 จากระดับน้ำทะเล

เกาะโรงโขนเป็นเกาะขนาดเล็กมากอยู่ในกลุ่มหมู่เกาะแสมสาร ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเกาะแสมสาร ระหว่างเกาะจวงและเกาะจาน สภาพเกาะเป็นโขดหินมีไม้พุ่มขึ้นกลางเกาะเพียงเล็กน้อย รอบเกาะเป็นหินไม่มีหาดทราย

เกาะโรงหนัง

เส้นรุ้ง 12° 31’ 59’’ เหนือ เส้นแวง 100° 57’ 44’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ขนาดพื้นที่ 0.001 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0–1 จากระดับน้ำทะเล

เกาะโรงหนังเป็นเกาะขนาดเล็กมากอยู่ในหมู่เกาะแสมสาร ตั้งอยู่ใกล้กับเกาะโรงโขน สภาพเกาะเป็นโขดหินไม่มีต้นไม้ขึ้น

เกาะจระเข้

เส้นรุ้ง 12° 36’ 11’’ เหนือ เส้นแวง 100° 55’ 01’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ขนาดพื้นที่ 0.06 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0–80 จากระดับน้ำทะเล

เกาะจระเข้ เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มหมู่เกาะแสมสาร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะแสมสาร เกาะนี้มีรูปยาวรี ทางทิศเหนือและตะวันออกเป็นหาดทรายและโขดหินมีแนวเขาตามความยาวของเกาะ สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้งและป่าชายหาด

เกาะแมว

เส้นรุ้ง 12° 36’ 39’’ เหนือ เส้นแวง 100° 53’ 21’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ขนาดพื้นที่ 0.06 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0-4 จากระดับน้ำทะเล

เกาะแมวเป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มหมู่เกาะแสมสาร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะจระเข้ เกาะมีรูปร่างยาวรี รอบเกาะเป็นโขดหิน สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง

เกาะยอ

เส้นรุ้ง 12° 37’ 01’’ เหนือ เส้นแวง 100° 52’ 50’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ขนาดพื้นที่ 0.11 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0-140 จากระดับน้ำทะเล

เกาะยอ เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มหมู่เกาะแสมสาร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะแมว เกาะมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมทางทิศเหนือและตะวันตกเป็นโขดหิน ทิศตะวันออกมีหาดทรายเพียงเล็กน้อย สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง

เกาะอีเลา

เส้นรุ้ง 12° 37’ 01’’ เหนือ เส้นแวง 100° 52’ 50’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ขนาดพื้นที่ 0.09 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0-140 จากระดับน้ำทะเล

เกาะอีเลาเป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มเกาะแสมสาร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะยอ สภาพป่าบนเกาะเป็นป่าดิบแล้ง

เกาะพระ

เส้นรุ้ง 12° 38’ 38’’ เหนือ เส้นแวง 100° 53’ 20’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ ขนาดพื้นที่ 0.49 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0-140 จากระดับน้ำทะเล

เกาะพระเป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มหมู่เกาะแสมสาร ตั้งอยู่ใกล้ชายฝั่งของกองทัพเรือ ลักษณะพื้นที่เป็นเนินเขาและที่ราบ สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้มีการทำเขื่อนคอนกรีตเพื่อป้องกันน้ำกัดเซาะ เกาะนี้เป็นสถานที่ตั้งของหน่วยสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ

เกาะเตาหม้อ

เส้นรุ้ง 12º 38’ 17’’เหนือ เส้นแวง 100º 92’ 13’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี

ขนาดพื้นที่ 0.78 ตารางกิโลเมตร
ระดับความสูง 0-180 จากระดับน้ำทะเล

เกาะเตาหม้อเป็นเกาะขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะพระ ลักษณะเกาะเป็นรูปคล้ายสี่เหลี่ยม โดยทางทิศใต้มีส่วนของเกาะที่ยื่นยาวออกไปทางทิศเหนือ ตะวันออกและตะวันตกมีหาดทราย และทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นโขดหิน สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง ป่าชายหาดและป่าหน้าผา

เกาะอีล้า

เส้นรุ้ง 12º 40’ 39’’ เหนือ เส้นแวง 100º 49’ 22’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี

ขนาดพื้นที่ 0.2 ตารางกิโลเมตร
ระดับความสูง 0-80 จากระดับน้ำทะเล

เกาะอีล้าเป็นเกาะขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะเตาหม้อ ลักษณะเกาะมีรูปร่างยาวรี วางตัวในแนวตะวันตกเฉียงเหนือและตะวันออกเฉียงใต้ มีสันเขาวางตัวตามความยาวของเกาะ ด้านตะวันออกมีหาดหินและหาดทรายเล็กน้อย สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้งและป่าชายหาด

เกาะคราม

เส้นรุ้ง 12º 42’ 03’’ เหนือ เส้นแวง 100º 49’ 13’’ ตะวันออก

ตำบลสัตหีบ อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี

ขนาดพื้นที่ 12 ตารางกิโลเมตร
ระดับความสูง 0-233 จากระดับน้ำทะเล

เกาะครามเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดชลบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะอีล้า สภาพพื้นที่เป็นภูเขา มีหาดทรายและหาดกรวดสลับกันโดยรอบเกาะ ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ราบมีบ้านพักของเจ้าหน้าที่ทหารเรือ และเนื่องจากเกาะนี้มีเต่าขึ้นมาวางไข่อยู่เป็นประจำจึงมีโรงเรือนอนุบาลเต่าเพื่อฟักไข่และเลี้ยงลูกเต่าก่อนปล่อยคืนสู่ทะเล ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีอ่าวพุดซาวันเป็นหาดทรายเว้าเข้ามาเป็นรูปคล้ายก้นกระทะ บริเวณกลางเกาะมีแนวธารน้ำและมีแหล่งน้ำกร่อย มีป่าชายเลนขึ้นเล็กน้อย สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าชายหาด ป่าดิบแล้งและป่าหน้าผา

เกาะริ้น

เส้นรุ้ง 12º 48’ 01’’ เหนือ เส้นแวง 1002º 42’ 07’’ ตะวันออก

ตำบลบางเสร่ อำเภอบางละมุง ขนาดพื้นที่ 0.36 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0-120 จากระดับน้ำทะเล

เกาะริ้นเป็นเกาะขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะคราม ลักษณะเกาะเป็นรูปหยดน้ำ โดยมีปลายแหลมชี้ไปทางทิศใต้ สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขา มีที่ราบและหาดทรายทางทิศใต้ สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง

เกาะมารวิชัย

เส้นรุ้ง 12º 52’ 30’’ เหนือ เส้นแวง 100º 40’ 24’’ ตะวันออก

ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง ขนาดพื้นที่ 0.26 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0-80 จากระดับน้ำทะเล

เกาะมารวิชัยเป็นเกาะขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางเหนือของเกาะริ้น ลักษณะเกาะมีรูปร่างเรียวยาววางตัวในแนวเหนือใต้ มีภูเขาอยู่ทางทิศเหนือและทิศใต้ บริเวณกลางเกาะเป็นพื้นที่ราบ มีชายหาดเพียงเป็นบริเวณแคบ ๆอยู่กลางเกาะ รอบเกาะส่วนอื่น ๆเป็นโขดหิน เกาะยาวประมาณ 1 กิโลเมตร กว้าง 100 เมตร สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง

เกาะกลึงบาดาล

เส้นรุ้ง 12º 54’ 08’’ เหนือ เส้นแวง 100º 40’ 54’’ ตะวันออก

ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง ขนาดพื้นที่ 0.11 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับความสูง 0-60 จากระดับน้ำทะเล

เกาะกลึงบาดาล เป็นเกาะขนาดเล็ก ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะมารวิชัย ลักษณะเกาะเป็นรูปวงรีสองวงเชื่อมกัน มีเนินเขาทางทิศเหนือและใต้ ส่วนกลางเกาะเป็นพื้นที่ราบและเป็นบริเวณแห่งเดียวที่มีหาดทรายนอกนั้นรอบ ๆเกาะเป็นโขดหิน สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง

เกาะไผ่

เส้นรุ้ง 12º 56’ 03’’ เหนือ เส้นแวง 100º 40’ 25’’ ตะวันออก

ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง ขนาดพื้นที่ 4.40 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี ระดับ 0 – 140 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เกาะไผ่มีขนาดใกล้เคียงกับเกาะแสมสาร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเกาะกลึง

บาดาล อยู่ในท้องที่ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขา มีที่ราบริมหาดเพียงเล็กน้อยอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้งและป่าหน้าผา

เกาะเหลื่อม

เส้นรุ้ง 12° 57' 32'' เหนือ เส้นแวง 100° 39' 31'' ตะวันออก

ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง
ขนาดพื้นที่ 0.58 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชลบุรี
ระดับ 0 –120 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะที่อยู่ทางทิศเหนือของเกาะไผ่ ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขา

เกาะเวียง

เส้นรุ้ง 10° 51' 00'' เหนือ เส้นแวง 99° 28' 54'' ตะวันออก

ตำบลปากคลอง อำเภอประทิว
ขนาดพื้นที่ 1.956 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชุมพร
วามสูง 0 – 210 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่อ่าวทุ่งมหา ตำบลปากคลอง อำเภอประทิว จังหวัดชุมพร เกาะมีลักษณะยาวเรียวขนานไปกับชายฝั่ง ห่างจากฝั่ง 5 กิโลเมตร สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขาหินปูน มีถ้ำและหน้าผา มีพื้นที่ราบริมชายหาดเพียงเล็กน้อยอยู่ทางด้านเหนือและด้านตะวันตก ส่วนด้านตะวันออกมีหาดทรายเป็นบริเวณสั้นๆ และมีหมู่บ้านชาวประมงอยู่เพียงเล็กน้อย สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น ป่าชายหาดเพียงเล็กน้อย

เกาะไข่

เส้นรุ้ง 10° 42' 04'' เหนือ เส้นแวง 99° 24' 36'' ตะวันออก

ตำบลปากคลอง อำเภอประทิว
ขนาดพื้นที่ 0.174 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชุมพร
ความสูง 0 – 83 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในตำบลปากคลอง อำเภอประทิว จังหวัดชุมพร อยู่ห่างจากฝั่ง 8 กิโลเมตร ลักษณะเกาะเป็นรูปรี สภาพภูมิศาสตร์เป็นโขดหิน หน้าผา และมีพื้นที่ราบเป็นหาดทรายและหาดหินทางทิศเหนือ และทิศตะวันตกของเกาะ ซึ่งมีซากปะการังกระจายอยู่ทั่วไป ลักษณะป่าเป็นป่าดิบแล้งปนกับป่าดิบชื้น

เกาะรัง

เส้นรุ้ง 10° 49' 16'' เหนือ เส้นแวง 99° 29' 31'' ตะวันออก

ตำบลปากคลอง อำเภอประทิว ขนาดพื้นที่ 0.055 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดชุมพร ความสูง 0 –20 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดเล็กมาก ตั้งอยู่บนอำเภอประทิว จังหวัดชุมพร อยู่ห่างจากเกาะเอียง 2 กิโลเมตร บนเกาะไม่มีชาวบ้านอาศัยแต่มีเพียงคนเฝ้ารังนกที่ได้รับสัมปทาน สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขา หน้าผา โพรงถ้ำหินปูน รอบเกาะไม่มีชายหาด สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้ง

เกาะกระ

เส้นรุ้ง 08° 32' 46'' เหนือ เส้นแวง 100° 45' 19'' ตะวันออก

อำเภอปากพนัง ขนาดพื้นที่ 0.425 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดนครศรีธรรมราช ความสูง 0 – 59 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดกลาง อยู่ในท้องที่อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะเกาะคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า อยู่ห่างจากฝั่งราว 60 กิโลเมตร สภาพเกาะเป็นภูเขาเกือบทั้งหมด มีพื้นที่ราบตามริมหาดทางด้านใต้เป็นหาดทรายขาว เกาะนี้ไม่มีคนอาศัย สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้น เกาะนี้ได้ถูกเสนอให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำระหว่างประเทศ (Ramzar Site) ประเภทพื้นที่คุ้มครองทางทะเล เนื่องจากมีเต่าตนุ เต่ากระ เต่าหญ้า และเต่ามะเฟือง ขึ้นมาไข่ที่ชายหาดทางด้านใต้ และบริเวณรอบ ๆเกาะมีแนวปะการังตลอดจนสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์

เกาะหินสูง

เส้นรุ้ง 8° 23' 15" เหนือ เส้นแวง 100 ° 45'39"ตะวันออก

ตำบลปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เป็นเกาะขนาดเล็กมากมีลักษณะเป็นหินรอบเกาะไม่มีต้นไม้

เกาะหินเรือ

เส้นรุ้ง 08 ° 21' 6" เหนือ เส้นแวง 100° 46'16" ตะวันออก

ตำบลปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ไม่ห่างจากเกาะกระ เกาะนี้มีลักษณะเป็นหินและภูเขา มีต้นไม้ขึ้นเพียงเล็กน้อย

เกาะพระทอง

เส้นรุ้ง 09° 05’ 18” เหนือ เส้นแวง 98° 16’58” ตะวันออก

อำเภอคุระบุรี

ขนาดพื้นที่ 96.68 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพังงา

ความสูง 0 – 20 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในทะเลอันดามัน ฝั่งตะวันตกของอำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา สภาพภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบที่เกิดจากโคลนปากแม่น้ำ ไม่มีภูเขา ทิศตะวันออกอยู่ห่างจากฝั่งราว 2 กิโลเมตร มีคลองสายสั้น ๆหลายสาย ด้านตะวันออกมีสภาพป่าเป็นป่าโกงกางยาวเกือบตลอดแนว และกลางเกาะมีคลองยาวตลอดความยาวเกาะสองฝั่งคลองเป็นป่าโกงกาง มีชายหาดเป็นแนวยาวทางทิศตะวันตก ด้านเหนือและด้านใต้ มีป่าหญ้าอยู่บริเวณกลางเกาะ และมีป่าพรุแทรกอยู่เป็นหย่อม ๆบริเวณกลางเกาะค่อนไปทางทิศเหนือ มีป่าดิบชื้นทางด้านใต้ของเกาะ มีหมู่บ้านทุ่งดาบทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะ บ้านแป๊ะโย้ยอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และหมู่บ้านปากจกอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะ นอกนั้นประชาชนตั้งบ้านเรือนกระจายกันห่าง ๆ

เกาะระ

เส้นรุ้ง 09° 05’ 18” เหนือ เส้นแวง 98° 16’58” ตะวันออก

อำเภอคุระบุรี จังหวัด

ขนาดพื้นที่ 19.139 ตารางกิโลเมตร

เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ทางทิศเหนือของเกาะพระทอง อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขาสูงทางทิศใต้ และมีพื้นที่ราบตามชายหาดทางทิศเหนือและทิศตะวันตก สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น

เกาะตาชัย

เส้นรุ้ง 09° 03’ 23” เหนือ เส้นแวง 97° 48’38” ตะวันออก

อำเภอคุระบุรี

ขนาดพื้นที่ 2.88 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพังงา

ความสูง 0–198 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ด้านเหนือสุดของหมู่เกาะสิมิลัน และอยู่ทางทิศใต้ของหมู่เกาะสุรินทร์ ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ลักษณะเกาะเป็นรูปหยดน้ำ เรียงตัวอยู่ในแนวเหนือใต้มีความยาวตลอดเกาะ 2.5 กิโลเมตร สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขา โดยมียอดเขาอยู่ทางทิศใต้ รอบ ๆเกาะเป็นโขดหิน ยกเว้น บริเวณกลางเกาะด้านตะวันออกมีหาดทรายขาวสะอาด สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น ป่าชายหาด ป่าหน้าผา และป่าพรุ มีแหล่งน้ำกร่อยเพียงเล็กน้อยบริเวณกลางเกาะทางฝั่งตะวันออก

เกาะบอน

เส้นรุ้ง 08° 9' 20" เหนือ เส้นแวง 97° 49'0" ตะวันออก

อำเภอคุระบุรี ขนาดพื้นที่ 1.47 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพังงา ความสูง0-130 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ด้านใต้ของเกาะตาชัยอยู่ในกลุ่มหมู่เกาะสิมิลัน ลักษณะภูมิศาสตร์เป็นภูเขา ปลายด้านหนึ่งของเกาะเป็นรูปโค้งคล้ายสะพานหิน ซึ่งเกิดจากการกัดเซาะของน้ำ รอบเกาะเป็นโขดหินและหน้าผา ไม่มีหาดทราย สภาพป่าเป็นป่าดิบแล้งแต่ต้นไม้ขึ้นเบาบางไม่หนาแน่นเท่าเกาะตาชัย ไม่มีแหล่งน้ำจืด

เกาะสิมิลัน (เกาะแปด)

เส้นรุ้ง 08° 59' 10" เหนือ เส้นแวง 97° 38' 45" ตะวันออก

อำเภอคุระบุรี ขนาดพื้นที่ 3.789 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพังงา ความสูง 0-240 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของหมู่เกาะสิมิลัน ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขา ที่ราบ อ่าว และมีหาดทรายขาวสะอาด ทางทิศตะวันออกมีหินลักษณะคล้ายเรือใบอยู่ใกล้ที่ทำการของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน มีบ้านพักและลานกางเต็นท์ของอุทยานฯอยู่หน้าหาด ภายในเกาะมีลำธารเป็นแหล่งน้ำจืด ทางทิศตะวันตกมีอ่าวลักษณะโค้งคล้ายรูปเกือกม้า สภาพป่าประกอบด้วยป่าดิบชื้น ป่าชายหาด ป่าหน้าผา รอบเกาะมีแนวปะการังที่สมบูรณ์และสวยงาม มีสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์

เกาะเมียง (เกาะสี่)

เส้นรุ้ง 08° 34' 02" เหนือ เส้นแวง 97° 38'11" ตะวันออก

อำเภอคุระบุรี ขนาดพื้นที่ 0.712 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพังงา ความสูง 0-104 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นที่สองรองจากเกาะสิมิลัน บนเกาะนี้มีหน่วยพิทักษ์อุทยานตั้งอยู่ มีบ้านพักและลานกางเต็นท์อยู่ด้านหน้าเกาะ ซึ่งมีหาดทรายละเอียดสีขาวและน้ำทะเลสีเขียวใส มีเส้นทางเดินเชื่อมต่อจากด้านหน้าเกาะไปยังหาดเล็กด้านหลังเกาะ สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขาและที่ราบ มีแหล่งน้ำจืดในบางฤดู รอบเกาะมีแนวปะการังที่สมบูรณ์ สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น ป่าชายหาด และป่าหน้าผา มีโขดหินใหญ่ มีลานข้าหลวงซึ่งเป็นจุดชมวิวสามารถปีนขึ้นไปชมหมู่เกาะสิมิลันในมุมสูงได้

เกาะปาหยัน (เกาะสาม)

เส้นรุ้ง 08° 30' 56" เหนือ เส้นแวง 97° 39'11"ตะวันออก

อำเภอคุระบุรี ขนาดพื้นที่ 0.15 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพังงา ความสูง 0 –102 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ทางทิศใต้ของเกาะเมียง อยู่ในกลุ่มหมู่เกาะสิมิลัน สภาพภูมิศาสตร์เป็นโขดหินก้อนใหญ่โผล่พ้นทะเลขึ้นมา เกาะนี้ไม่มีชายหาด สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น และป่าหน้าผา ไม่มีแหล่งน้ำจืด รูปร่างเกาะเป็นรูปวงรี

เกาะหูยง (เกาะหนึ่ง)

เส้นรุ้ง 08° 28' 44" เหนือ เส้นแวง 97° 38'43" ตะวันออก

อำเภอคุระบุรี ขนาดพื้นที่0.977 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพังงา ความสูง 0 – 86 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะอยู่ทางใต้สุดของหมู่เกาะสิมิลัน มีหาดทรายละเอียดสีขาวเป็นแนวยาวอยู่หน้าเกาะ และยังมีแนวปะการังน้ำตื้นบริเวณหน้าเกาะ ด้านหลังเกาะเป็นหน้าผาและโขดหิน ไม่มีหาดทราย ภายในเกาะมีแอ่งน้ำจืดขนาดเล็ก สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขาและมีที่ราบริมชายหาดด้านหน้า สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้นและป่าหน้าผา

เกาะยาวน้อย

เส้นรุ้ง 08° 07' 37" เหนือ เส้นแวง 98° 36'39" ตะวันออก

ตำบลเกาะยาวน้อย อำเภอเกาะยาว ขนาดพื้นที่ 36.14 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพังงา ความสูง 0-190 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในอ่าวพังงา ตำบลเกาะยาวน้อย อำเภอเกาะยาว ลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นภูเขา ทอดตัวตามความยาวเกาะในแนวเหนือใต้ ด้านตะวันออกมีหาดทราย เกาะนี้มีชุมชนอาศัยอยู่ ประกอบอาชีพสวนยาง สวนผลไม้ ทำนาและประมง

เกาะยาวใหญ่

เส้นรุ้ง 08° 00' 27" เหนือ เส้นแวง 98° 35'42" ตะวันออก

ตำบลเกาะยาวใหญ่ อำเภอเกาะยาว ขนาดพื้นที่ 87.24 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดพังงา ความสูง 0-250 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะที่อยู่ทางทิศใต้ของเกาะยาวน้อย ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลเกาะยาวใหญ่ อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา ทางทิศเหนือติดกับอ่าวพังงาทางทิศใต้ติดกับทะเลอันดามัน

ทิศตะวันออกติดกับหมู่เกาะจังหวัดกระบี่ ทิศตะวักตกติดกับเกาะภูเก็ต เกาะนี้มีชุมชนตั้งบ้านเรือนอยู่ทางทิศเหนือและทิศใต้ของเกาะ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนยางพารา และทำประมง สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขาทอดตัวตามแนวยาวเหนือใต้ ด้านเหนือมีท่าเรือโล๊ะ จาก สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้นและป่าชายเลนที่อยู่รอบ ๆเกาะ มีชายหาดสลับอยู่บ้างแต่ส่วนใหญ่เป็นทรายปนกับเลน

เกาะกาแบง

เส้นรุ้ง 07° 02' 09" เหนือ เส้นแวง 99° 28'29" ตะวันออก

อำเภอละงู

ขนาดพื้นที่ 30.19 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดสตูล

ความสูง 0-214 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดใหญ่ในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา อำเภอละงู จังหวัดสตูล ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของปากบารา มีคลองระงูกั้นระหว่างฝั่งกับตัวเกาะ สภาพภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบและภูเขาสูง ทางด้านใต้ของเกาะมีลำคลองสายสั้น ๆหลายสาย สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้นมักอยู่ลึกเข้าไปในตัวเกาะ ทางทิศตะวันตก ทิศเหนือและทิศใต้ของเกาะเป็นป่าชายเลน มีชุมชนอาศัยอยู่ทางทิศเหนือ ตะวันตก และทิศใต้ นอกจากนั้นยังมีบ้านเรือนกระจายอยู่ตามลำคลอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง เลี้ยงปลาในกระชัง และอื่นๆ

เกาะเขาใหญ่

เส้นรุ้ง 06° 49' 52" เหนือ เส้นแวง 99° 41'27" ตะวันออก

อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ความสูง 0-230 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ในกลุ่มอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา อำเภอละงู จังหวัดสตูล อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะกาแบง และห่างจากท่าเรือปากบารา 3 กิโลเมตร สภาพภูมิศาสตร์เป็นเขาหินปูนที่สูงชันและมียอดแหลมคม ขณะน้ำทะเลลดลงสามารถพายเรือลอดเข้าไปข้างในของเกาะได้ ซึ่งภายในมีลักษณะคล้ายเป็นทะเลในที่มีเขาหินปูนล้อมรอบ ภายในมีหาดทรายขาวช่วงสั้น ๆ มีต้นไม้ยืนต้นขึ้นเพียงเล็กน้อย

เกาะเขาใหญ่มีสภาพส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินปูน

เกาะบุโหลนไม้ไผ่

เส้นรุ้ง 06° 47’ 94” เหนือ เส้นแวง 99° 31’39” ตะวันออก

อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ความสูง 0-140 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดเล็กของหมู่เกาะเภตรา จังหวัดสตูลอยู่ห่างจากท่าเรือปากบาราไปไปราว 17 กิโลเมตร สภาพภูมิศาสตร์ทางทิศเหนือ และทิศตะวันออกมีหาดทรายละเอียดสีขาว มีเนินเขาอยู่ค่อนไปทางทิศใต้ของเกาะมีศาลาชมวิวสามารถนั่งพักผ่อนได้

เกาะบุโหลนเล

เส้นรุ้ง 06° 49’ 43” เหนือ เส้นแวง 99° 32’03” ตะวันออก

อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ความสูง 0-70 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดเล็กตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกของบุโหลนไม้ไผ่อยู่ห่างออกไปราว 5 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากปากบาราราว 22 กิโลเมตร สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขาและที่ราบทางทิศเหนือและทิศใต้มีหาดทรายละเอียดสีขาวต่อเนื่องเป็นแนวยาว ทิศตะวันตกเป็นภูเขาสูง บนเกาะมีชุมชน โรงเรียน และรีสอร์ท ทางด้านใต้มีทิวสนติดชายทะเลให้ความร่มรื่น

เกาะตะรุเตา

เส้นรุ้ง 06° 36’ 17” เหนือ เส้นแวง 99° 38’45” ตะวันออก

ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู

ขนาดพื้นที่ 152 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดสตูล

ความสูง 0-708 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดใหญ่ มีที่ทำการอุทยานฯ และบ้านพักอยู่ทางด้านเหนือบริเวณอ่าวพันเตมะลา เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลแห่งแรกของไทย ตั้งอยู่ด้านใต้ของหมู่เกาะเภตรา ตะรุเตาเป็นเกาะที่อยู่ทางใต้สุดของประเทศไทย ทางทิศใต้ใกล้กับเกาะลังกาวีของสหพันธรัฐมาเลเซีย ทางทิศเหนือติดกับหมู่เกาะเภตรา เกาะตะรุเตาได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโกในปี พ.ศ. 2525 ให้เป็นมรดกโลกทางด้านอุทยานและพื้นที่อนุรักษ์ สภาพภูมิศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินปูนที่มีความลาดชันสูง ทางด้านตะวันออกเป็นหน้าผาสูงสลับกับอ่าวและหาดหิน ทางทิศตะวันตกและทิศใต้เป็นอ่าวและหาดโคลน ทางทิศเหนือเป็นหน้าผาสลับกับพื้นที่ราบ มีธารน้ำและแหล่งน้ำจืดภายในเกาะ เช่น บริเวณน้ำตกลูดู ก้นอ่าวส้ม และบริเวณอ่าวขาม สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น เช่น บริเวณอ่าวส้ม ทางทิศเหนือมีอ่าวจากเป็นป่าชายหาด มีป่ารุ่นอยู่ระหว่างเส้นทางจากอ่าวตะโละวาวไปด้านเหนือบริเวณอ่าวพันเตมะละกา นอกจากนั้นยังประกอบด้วยป่าชายเลน และป่าพรุซึ่งพบ

ระหว่างเส้นทางศึกษาประวัติศาสตร์ไปยังอ่าวตะโละวาว และป่าหน้าผามีต้นไม้พุ่มเตี้ยขึ้นหนาแน่น เช่น บริเวณด้านหลังของที่ทำการอุทยานฯ

เกาะอาดัง

เส้นรุ้ง 06° 32' 09" เหนือ เส้นแวง 99° 17'22" ตะวันออก

อำเภอละงู ขนาดพื้นที่ 30 ตารางกิโลเมตร

จังหวัดสตูล ความสูง 0-200 เมตรจากระดับน้ำทะเล

เป็นเกาะขนาดใหญ่เป็นอันดับสามของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา อยู่ห่างจากตะรุเตาไปทางตะวันตก 40 กิโลเมตร นอกจากนั้นยังมีหมู่เกาะบริวารหลายเกาะ เช่น เกาะราวี และเกาะหลีเปะ สภาพภูมิศาสตร์เป็นภูเขาหินปูน โขดหิน และพื้นที่ราบ ทิศตะวันออกของเกาะเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเล รอบ ๆเกาะเป็นหาดทราย สลับกับโขดหิน ด้านใต้ของเกาะเป็นที่ทำการของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ มีลานกางเต็นท์ นอกจากนั้นมีแนวของสนทะเลขึ้นประปราย ด้านหลังที่ทำการเป็นที่ตั้งของผาชะโด ภายในเกาะมีแหล่งน้ำจืด ที่เป็นธารน้ำและมีน้ำตก สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้นและป่าชายหาด

แผนที่แสดงเกาะกูด เกาะรัง และเกาะช้าง

แผนที่แสดงเกาะเวียง เกาะไข่
จังหวัดชุมพร

แผนที่แสดงหมู่เกาะในจังหวัดสตูล

แผนที่แสดงหมู่เกาะในอ่าวไทยตอนใน

แผนที่แสดงกลุ่มเกาะในทะเลอันดามัน จังหวัดพังงา

ชายหาดหน้าที่พัก เกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา

ท่าเรือบริเวณอ่าวตะโล๊ะวาว
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา

ป่าหน้าผาและโขดหิน
เกาะฉางเกลือ

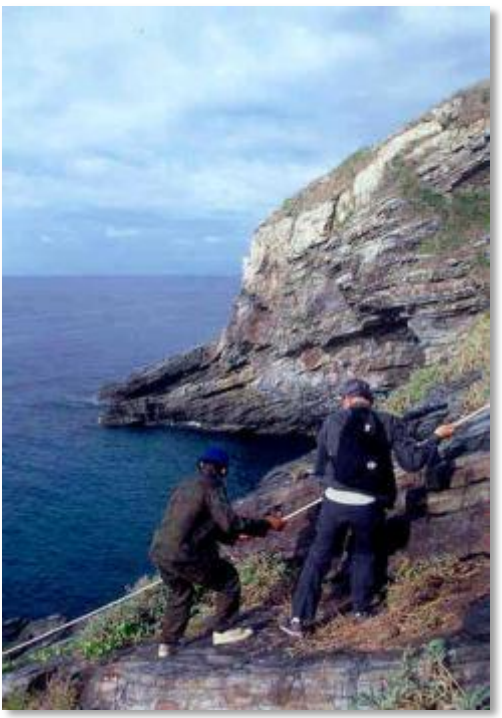

การใช้เชือกในการขึ้น
และลงเกาะบอน

เกาะไผ่ จังหวัดชลบุรี

ท่าเรือบ้านแปะโย้ย เกาะพระทอง จังหวัดพังงา

เกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เกาะสิมิลัน จังหวัดพังงา

ความสำคัญของเกาะ

เกาะเป็นแหล่งกำเนิดทรัพยากรธรรมชาติประกอบด้วย ดิน หิน แร่ และสิ่งมีชีวิตได้แก่ จุลินทรีย์ พืช และสัตว์ เมื่อสิ่งมีชีวิตตายไปเกิดการทับถม สะสมของซากพืชและซากสัตว์เมื่อผ่านไปเป็นเวลานาน ๆเกิดการแปรเปลี่ยนไปเป็นปุ๋ย ถ่านหิน และน้ำมัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ นอกจากนั้นในบางกรณีเกิดแปรเปลี่ยนไปเป็นซากดึกดำบรรพ์ไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์นับเป็นแหล่งข้อมูลและหลักฐานที่มีคุณค่าต่อการศึกษาทางด้านวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตชนิดนั้น ๆ จากการสำรวจเกาะในน่านน้ำทะเลไทยในโครงการ อพ.สธ.ที่ผ่านมาพบแหล่งซากดึกดำบรรพ์ของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังกลุ่มเอไคโนเดิร์ม (Echinoderm) จำนวนมากบริเวณริมหาดเกาะไข่ จังหวัดชุมพร

ทะเลเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตที่มีคุณค่าต่อมนุษย์อีกหลายชนิด เป็นต้นว่าสาหร่ายและหญ้าทะเล ถือได้ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตในฐานะผู้ผลิตของห่วงโซ่อาหารในทางนิเวศวิทยา ผลการศึกษาที่ผ่านมาพบสาหร่ายที่เป็นประโยชน์ต่อทางอุตสาหกรรม และสาหร่ายที่เป็นอาหารของมนุษย์หลายชนิดเช่นสาหร่ายทุ่น (*Sargassum* spp.) นอกจากนั้นยังพบหญ้าทะเล (*Halophila ovalis*) ซึ่งเป็นอาหารของพะยูน พบที่เกาะสินไห ในกลุ่มเกาะพยาม จังหวัดระนอง ทะเลยังเป็นที่อยู่อาศัยสำคัญของสัตว์น้ำ กลุ่มปะการังและสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังหลากชนิดทั้งทางภาคใต้และภาคตะวันออกของไทยเช่น หมู่เกาะสิมิลัน เกาะกระ เกาะช้าง และเกาะกูด กลุ่มเพรียงหัวหอมเช่น แอสซิเดีย (*Asidia* spp.) พบว่าสัตว์ในกลุ่มนี้มีสารต้านมะเร็งในปริมาณสูง มีศักยภาพในการนำมาสกัดทำตัวยา พบบริเวณเกาะช้างและเกาะกูด กลุ่มปลานับว่าเป็นสัตว์ทะเลที่มีจำนวนชนิดมากที่สุดในบรรดาสัตว์มีกระดูกสันหลังทั้งหลายและยังมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจของไทย ซึ่งพบได้ในทุก ๆเกาะ นอกจากนั้นตามเกาะต่าง ๆที่มีชายหาดจะเป็นพื้นที่ที่เต่าขึ้นมาวางไข่ เช่นเต่าตะนุ (*Chelonia mylos*) เต่ากระ (*Eretmochelys inbricate*) ซึ่งปัจจุบันมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ของไทย เช่นที่เกาะคราม จังหวัด

ซากโลมาอิรวดี (*Orcaella brevirostris*)

ชลบุรี เกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่เกาะสิมิลัน จังหวัดพังงา และหมู่เกาะอื่น ๆ อีกหลายเกาะ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมที่อาศัยอยู่ในทะเลเป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งของไทยคือโลมาอิรวดี (*Orcaella brevirostris*) พบมาเกยตื้นบริเวณด้านเหนือของเกาะคราม จังหวัดชลบุรีในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2542

จากทะเลเมื่อขึ้นมาบนบก พบว่ามีเกาะเล็กและใหญ่ขนาดแตกต่างกัน เกาะที่มีขนาดใหญ่กว่ามักมีถิ่นที่อยู่อาศัย (habitat) หลากหลายประเภทมากกว่าเกาะที่มีขนาดเล็กเช่นเกาะแสมสารมีพื้นที่ 4.3 ตารางกิโลเมตร (2,739 ไร่) มีถิ่นที่อยู่อาศัยคือป่าดิบแล้ง ป่ารุ่นป่าเหล่า หน้าผา หาดหิน และป่าชายหาด ขณะที่เกาะขามซึ่งอยู่ทิศตะวันตกของเกาะแสมสารมีพื้นที่เล็กกว่าขนาด 0.09 ตารางกิโลเมตร (61 ไร่) มีสภาพถิ่นที่อยู่อาศัยน้อยประเภทกว่าเกาะแสมสารคือเป็น ป่าดิบแล้ง ป่ารุ่นป่าเหล่า และป่าชายหาด เมื่อเปรียบเทียบความหลากหลายแชนนอนเวียนเนอร์ของชนิดนก (Shannon-Weiner's diversity index) พบว่าเกาะแสมสารมีดัชนีความหลากหลายของชนิดนกสูงกว่าเกาะขาม คือเท่ากับ 2.658 และ 2.441 ตามลำดับ (วีณาและคณะ, 2546) นอกจากนั้นเกาะหลายเกาะในทะเลยังเป็นแหล่งสำคัญต่อทางเศรษฐกิจเช่นเป็นแหล่งเก็บรังนกแอ่นกินรัง (*Aerodramus fuciphagus*) ดังพบที่เกาะรัง จังหวัดตราด และจังหวัดชุมพร

เกาะเป็นแหล่งพักพิงของมนุษย์ จะเห็นว่าในหลาย ๆเกาะของไทยมีชุมชนมาอาศัย ประกอบสัมมาอาชีพแตกต่างกันเช่นทำสวน ทำไร่และทำประมงเช่นที่เกาะกูด เกาะช้างจังหวัดตราด เกาะพระทองจังหวัดพังงา และเกาะกาแบง จังหวัดสตูล นอกจากนั้นเกาะหลายแห่งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งนันทนาการโดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล มีธรรมชาติที่สวยงามนอกจากหาดทรายที่ขาวสะอาดแล้วยังมีน้ำทะเลที่ใส บางเกาะยังมีจุดชมวิว มีน้ำตกทางธรรมชาติ และแหล่งปะการังที่สวยงานดึงดูดผู้คนเข้ามาพักผ่อนและท่องเที่ยว

ชุมชนบ้านคลองมาตเกาะกูด จังหวัดตราด

ซากดึกดำบรรพ์ของหอยฝาเดียวบนเกาะไข่

ซากดึกดำบรรพ์ของฟองน้ำบนเกาะไข่

เกาะไข่เมื่อมองจากท่าเรือบ้านชุมโค

น้ำตกคลองพลู เกาะช้าง จังหวัดตราด

หาดทรายบริเวณอ่าวเล็ก เกาะเมียง จังหวัดพังงา

เกาะเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยและแหล่งหากินของนก

เกาะเป็นเสมือนบ้าน ที่พักพิง และแหล่งหากินของนก ไม่ว่าจะเดินทางไปเกาะใดจะพบว่ามีนกอาศัยอยู่เสมอ สภาพทางภูมิศาสตร์บนเกาะส่วนหนึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันเช่น บริเวณรอบเกาะเป็นหาดทราย หรือหาดหิน หรือหาดโคลน ซึ่งพบได้ทั่วไปในหลาย ๆเกาะเช่น เกาะแสมสาร เกาะแรด เกาะคราม เกาะสิมิลัน และเกาะตะรุเตา เมื่อระดับน้ำทะเลลดลง จะเห็นชายหาดขยายพื้นที่ไปกว้างไกล เหล่านกชายเลนเช่น นกยางทะเล นกชายเลนน้ำจืด นกหัวโตทรายเล็ก นกเด้าลมหลังเทา นกเด้าดิน จะเดินลุยน้ำที่มีน้ำขังตื้น ๆเพื่อหาอาหารพวกสัตว์ขาข้อ หรือหนอนทะเลที่อาศัยตามใต้ก้อนหินหรือบริเวณแอ่งน้ำขังเหล่านั้น ส่วนพื้นที่ที่ลึกเข้าไปในเกาะมักเป็นป่าละเมาะ หรือป่าดิบแล้งหรือป่าดิบชื้น มักมีกลุ่มนกป่ามาอาศัยเช่นนกเขาใหญ่ นกขมิ้นน้อย นกบั้งรอกใหญ่ นกกินปลีอกเหลือง นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ นกแซงแซวหงอนขน นกกางเขนดง และนกแก๊กเป็นต้น ขณะที่บางเกาะมีทางน้ำไหลสู่ลงทะเลหรือเป็นพื้นที่มีแอ่งน้ำ มีป่าชายเลนซึ่งแตกต่างไปจากเกาะที่ไม่มีธารน้ำเช่นทางด้านใต้ของเกาะช้างบริเวณบ้านสลักเพชรทางด้านตะวันตกบริเวณอ่าวยายกี่ของเกาะกูด และฝั่งตะวันออกของเกาะพระทอง สภาพถิ่นที่อยู่อาศัยแบบนี้จะพบนกกินเปี้ยว นกกะเต็นอกขาว นกโกงกางหัวโต นกยางเขียว นกแต้วแล้วป่าโกงกาง บางเกาะมีแหล่งน้ำจืดเช่น อ่างน้ำที่เกาะแสมสาร หรือเป็นป่าพรุเช่นเกาะกูด เกาะตาชัย จะพบเหล่านกน้ำเช่นนกยางกรอกพันธ์จีน นกยางเขียว นกยางเปีย นกกระแตแต้แว้ดและนกกะเต็นอกขาว นอกจากนั้นในทะเลมักจะพบเหล่านนกนางนวลแกลบชนิดต่าง ๆ นกออก นกแอ่นกินรัง นกนางแอ่นแปซิฟิก นกโจรสลัดบินร่อนหากินในทะเล นกที่ถือได้ว่าเป็นราชินีแห่งหมู่เกาะอย่างแท้จริงคือนกชาปีไหน เพราะโดยทั่วไปจะไม่พบตามชายฝั่งที่เป็นแผ่นดิน ส่วนนกลุมพูขาวอาจพบได้ทั้งตามหาดบนแผ่นดินและตามเกาะต่าง ๆ

เกาะเป็นพื้นที่ที่นกอพยพมาอาศัยพักพิง

ราวเดือนตุลาคมเมื่ออากาศในแถบอบอุ่นเริ่มแห้งแล้ง หนาวเย็น และขาดอาหารในเหล่านกอพยพจะเริ่มย้ายถิ่นลงไปยังบริเวณที่อบอุ่นกว่าและอุดมสมบูรณ์กว่า นกหลายชนิดอาจอพยพมาอาศัยตลอดฤดูแล้ง จนกระทั่งเมื่อฝนใหม่มาเยือนราวเดือนพฤษภาคมจึงจะอพยพกลับไปเช่นนกเด้าลมหลังเทา นกเด้าลมดง มักจะเห็นเดินหรือวิ่งอยู่ตามพื้นป่าของเกาะต่าง ๆ นกแซงแซวสีเทามักบินโฉบหาแมลงกลางอากาศ นกกระจิดขาสีเนื้อ นกจับแมลงสีน้ำตาล นกจับแมลงดำอกสีส้ม มักพบตามพุ่มไม้เพื่อหาหนอนตัว

เล็ก ๆกินเป็นอาหาร นกอพยพที่พบไม่บ่อยเช่นนกแซวสวรรค์เคยพบที่เกาะแสมสาร นกคัดคูมรกตเคยพบที่เกาะขาม นกกระเบื้องผามักพบบ่อยตามโขดหิน ของเกาะต่าง ๆ นกกะเต็นน้อยธรรมดา นกกะเต็นหัวดำคอยมักจ้องหาปลาตามแหล่งน้ำ เหล่านกนางนวลแกลบเคราขาวมักพบบินร่อนหาปลาอยู่กลางทะเล กลุ่มเหยี่ยวเช่นเหยี่ยวออสเปรมักพบอพยพมาเดี่ยว ๆและเกาะตามหลักไม้ใกล้แหล่งน้ำเพื่อหาปลา เหยี่ยวเพเรกรินมักพบเกาะตามต้นไม้เพื่อคอยหาเหยื่อ แต่มีนกบางชนิดที่อพยพผ่านแวะมาพักพิงเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วบินต่อไปสู่พื้นที่เป้าหมายปลายทาง กลุ่มนกเหล่านี้เช่น นกจับแมลงตะโพกเหลือง นกกิ้งโครงแกลบหลังม่วงดำ เหยี่ยวนกเขาพันธุ์ญี่ปุ่น นกอพยพผ่านที่หายากพบที่เกาะกระคือนกแอ่นใหญ่คอขาวในปีพ.ศ. 2543 และขณะไปสำรวจเกาะกระในช่วงปลายเดือนเมษายน พบว่ามีฝูงเหยี่ยวหลายชนิดจำนวนหลายร้อยตัวบินผ่านเกาะในทุก ๆวัน และพบว่าหลังจากการสำรวจนกเสร็จราวช่วงสายขณะเดินทางกลับ ตามเส้นทางเดินขากลับมักพบซากนกมีบาดแผลบริเวณส่วนหลังและตามลำตัวสันนิษฐานว่าคงจะถูกเหยี่ยวจับได้แล้วหลุดร่วงตกลงมาตาย เช่นนกกาเหว่า นกแต้วแล้วอกเขียว ฯลฯ

เกาะเป็นพื้นที่ที่พบนกหายากหลายชนิด

เกาะเป็นสถานที่หนึ่งที่มักพบนกชนิดที่ถูกคุกคาม (Threatened species) นกที่หายาก (Rare) และนกที่พบไม่บ่อย (Uncommon) จากการศึกษานกในหมู่เกาะทะเลไทยที่ผ่านมา ได้สรุปรายชื่อนกเหล่านี้แยกตามกลุ่มของหมู่เกาะคือ

หมู่เกาะในภาคตะวันออก

ชื่อเกาะ	**นกที่ถูกคุกคาม หายากและพบไม่บ่อย**
เกาะกูด	นกกก เหยี่ยวต่างสี นกออก นกกระจ้อยหัวลาย
	นกโกงกางหัวโต นกกินปลีคอสีม่วง
	นกกินปลีคอสีทองแดง
เกาะช้าง	นกออก นกขุนทอง นกกินปลีคอสีม่วง
	นกกินปลีคอสีทองแดง
เกาะรัง	นกออก

หมู่เกาะในอ่าวไทยตอนใน

ชื่อเกาะ	**นกที่ถูกคุกคาม หายากและพบไม่บ่อย**
เกาะแสมสาร	เหยี่ยวทุ่งพันธุ์เอเชียตะวันออก เหยี่ยวเพเรกริน นกออก นกนางนวลแกลบคิ้วขาว นกโกงกางหัวโต นกเค้าหูยาวเล็ก
เกาะขาม	นกคัดคูมรกต
เกาะฉางเกลือ	นกโกงกางหัวโต
เกาะคราม	เหยี่ยวเพเรกริน นกออก นกจาบคาคอสีฟ้า
เกาะริ้น	นกโกงกางหัวโต
เกาะเตาหม้อ	นกโกงกางหัวโต
เกาะกลึงบาดาล	นกออก
เกาะมารวิชัย	นกออก
เกาะยอ	เหยี่ยวออสเปร
เกาะอีล้า	นกออก นกนางนวลแกลบคิ้วขาว

เกาะในอ่าวไทยตอนนอก

ชื่อเกาะ	**นกที่ถูกคุกคาม หายากและพบไม่บ่อย**
เกาะไข่	นกหัวโตมลายู เหยี่ยวออสเปร เหยี่ยวกิ้งก่าสีน้ำตาล เหยี่ยวนกกระจอกเล็ก นกโกงกางหัวโต
เกาะเวียง	นกจาบคาคอสีฟ้า เหยี่ยวออสเปร นกโกงกางหัวโต นกนางนวลแกลบคิ้วขาว นกแก๊กชนิดย่อย *A. albirotris convexus*
เกาะรัง	นกออก
เกาะกระ	นกชาปีไหน นกนางนวลแกลบคิ้วขาว นกคัดคูหิมาลัย นกแอ่นใหญ่คอขาว นกแต้วแล้วอกเขียว นกออก นกจับแมลงคิ้วเหลือง เหยี่ยวนกเขาพันธุ์จีน นกจาบคาคอสีฟ้า
เกาะหินเรือ	นกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส

เกาะในทะเลอันดามัน

ชื่อเกาะ	**นกที่ถูกคุกคาม หายากและพบไม่บ่อย**
เกาะพระทอง	นกตะกรุม นกออก นกกะเต็นแดง นกขมิ้นน้อยสีเขียว นกกิ้งโครงแกลบหลังม่วงดำ นกกินปลีคอสีทองแดง นกลุมพูแดง นกแต้วแล้วป่าชายเลน
เกาะตาชัย	นกออก นกเงือกปากดำ นกคัดคูลาย
เกาะบอน	นกแอ่นตะโพกขาวหางแฉก
เกาะเมียง-สิมิลัน	นกชาปีไหน นกลุมพู นกกะเต็นน้อยสามนิ้วหลังดำ
เกาะปาหยัน	นกชาปีไหน นกออก นกนางนวลแกลบคิ้วขาว นกเด้าลมดง
เกาะหูยง	นกชาปีไหน นกอัญชันป่าขาแดง นกเด้าลมดง
เกาะยาวใหญ่และยาวน้อย	นกลุมพู นกออก นกเขาเปล้าหัวเทา นกกก นกปรอดโอ่งแก้มเทา เป็ดปากสั้น นกเขาเปล้าอกสีม่วงน้ำตาล นกแอ่นหางเหลี่ยม
เกาะเขาใหญ่	นกกะเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล นกจาบคาคอสีฟ้า
เกาะกาแบง	นกออก นกโพระดกหัวเหลือง นกกะเต็นน้อยหลังสีน้ำเงิน นกกะเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล เหยี่ยวผึ้ง
เกาะบุโหลนเล	นกชาปีไหน
เกาะบุโหลนไม้ไผ่	นกจับแมลงคิ้วเหลือง
เกาะตะรุเตา	นกจับแมลงดำอกส้ม นกเงือกปากดำ นกเด้าลมดง นกกะเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล นกกินปลีคอสีทองแดง นกออก นกลุมพู

นกออก *Haliaceetus leucogaster*

เกาะเป็นที่ขยายพันธุ์ของนก

จากการศึกษานกในหมู่เกาะทะเลไทย พบว่าเกาะหลายแห่งเป็นที่ทำรังวางไข่ของนกนา ๆชนิด ขณะเข้าศึกษาในพื้นที่ พบนกกำลังทำรังวางไข่ตามเกาะดังนี้

ชื่อเกาะ	**พบการทำรังวางไข่ของนก**
เกาะกูด	นกออก
เกาะกลึงบาดาล-มารวิชัย	นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ
เกาะแสมสาร	นกตบยุงเล็ก
เกาะกระ	นกชาปีไหน นกลุมพูขาว
เกาะหูยง-เกาะเมียง	นกลุมพูขาว นกลุมพู
เกาะปาหยัน	นกลุมพูขาว นกชาปีไหน นกออก นกกวัก

นอกจากนั้นพบว่าเกาะหูยงมีนกชาปีไหนและนกลุมพูขาวมาทำรังวางไข่จำนวนมากเป็นประจำ ดังข้อมูลที่ได้ศึกษาในปี พ.ศ.2543 2547 2548 และ 2553 (วีณา และคณะ 2554) ดังตารางที่ 1

นกตบยุงเล็ก *(Caprimulgus asiaticus)* กำลังกกไข่

ตารางที่ 1 แสดงประชากรนกชาปีไหน และนกลุมพูขาวใน พ.ศ. 2553 เมื่อเทียบกับการศึกษาของพงษ์ชัย ดำรงโรจน์วัฒนา (2543) ลัดดาวัลย์ อุมทา (2543) และณัฐพงศ์ วงษ์ชุ่ม (2547 และ 2548*)

	2543		2547		2548*		2553	
	รัง	ประชากร (ตัว)	รัง	ประชากร (ตัว)	รัง	ประชากร (ตัว)	รัง	ประชากร (ตัว)
นกชาปีไหน	751	2,253	676	2,028	60	180	967	2,901
นกลุมพูขาว	223	669	301	903	130	390	40	120
จำแนกไม่ได้	–	–	–	–	–	–	21	63
รวม	974	2,922	977	2,931	190	570	1,028	3,084

* พ.ศ. 2548 หลังปีที่เกิดสึนามิ

เนื่องจากเกาะปาหยันเป็นแหล่งทำรังวางไข่ของนกชาปีไหน ซึ่งเป็นนกใกล้สูญพันธุ์ของไทย พบว่าเมื่อเข้าสู่ฤดูสืบพันธุ์ราวเดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคมของทุกปี นกชาปีไหนจากเกาะข้างเคียง มาบินมาทำรังวางไข่บนเกาะปาหยัน ซึ่งเป็นเกาะเดียวที่พบนกชนิดนี้มาทำรังจำนวนมากเป็นพันรัง ส่วนเกาะอื่น ๆของหมู่เกาะสิมิลันเคยพบเห็นแต่นกชาปีไหนเดินหากินที่เกาะเมียงและเกาะปาหยันแต่ไม่พบรังที่เกาะดังกล่าว

นกตะกรุม *(Leptoptilpos javanicus)* ขณะเดินหากินและเกาะพักที่เกาะพระทอง

นกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส *(Fregata andrewsi)* พบที่เกาะหินเรือ

นกแอ่นใหญ่คอขาว (*Hirundapus caudacutus*) พบที่เกาะกระ

นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ (*Sterna sumatrana*) กำลังนั่งกกไข่

รังและไข่ของนกชาปีไหน
(Caloenas nicobarica)

ลูกนกชาปีไหน
(Caloenas nicobarica)

นกลุมพูขาว
(*Ducula bicolor*)

ซากนกที่คาดว่าถูกเหยี่ยวจับแล้วร่วงลงมา

นกกาเหว่า
(Eudynmys scolopacea)

นกแต้วแล้วอกเขียว *(Pitta sordida)*

นกคัดคูพันธุ์หิมาลัย
(*Cuculus poliocephalus*)

การเตรียมตัวไปสำรวจนก และทำงานที่เกาะ

การเดินทางไปยังหมู่เกาะส่วนใหญ่มักจะเดินทางกันในหน้าแล้งเนื่องจากไม่ค่อยมีฝนและคลื่นลม โดยปกติจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนเมษายน การเดินทางในช่วงแรกมักอาศัยการเดินทางโดยใช้ทางบกแล้วลงเรือต่อไปยังเกาะ เมื่อขึ้นเกาะแล้ว การเดินทางด้วยเท้ายังเป็นสิ่งที่จำเป็น นอกจากนั้นอาจจะอาศัยเรือไปตามจุดสำรวจต่าง ๆ ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมพาหนะให้พร้อม การเดินทางด้วยรถอาจจะขับรถไปเองหรือโดยการเช่ารถ โดยทั่วไปค่าเช่ารถตู้มักคิดราคา 1,800 บาทต่อวัน สำหรับค่าน้ำมันต้องจ่ายเพิ่มอีกต่างหาก สำหรับการเดินทางโดยเรือส่วนใหญ่มักจะใช้บริการของทางกองทัพเรือเนื่องจากทางโครงการอพ.สธ. ได้ทำงานร่วมกับทาง นสร. ทร. การรับส่งจะต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า การออกเรือส่วนใหญ่มักเป็นช่วงเวลาที่น้ำขึ้นสูงจะทำให้สะดวกเพราะระดับเรือและท่าน้ำจะไม่ต่างกันมาก ดังนั้นก่อนเข้าพื้นที่จะต้องมีการตรวจสอบตารางเวลาน้ำขึ้นและน้ำลง จากกรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือล่วงหน้า เพราะการทำงานบนเกาะ บางครั้งจำเป็นต้องสำรวจบริเวณชายหาดอาจจะสะดวกในช่วงเวลาน้ำลง เนื่องจากสามารถเดินไปตามริมหาดได้ และต้องเดินกลับให้ทันก่อนช่วงเวลาที่น้ำขึ้นสูงสุดไม่เช่นนั้น อาจจะเกิดปัญหาเดินกลับไม่ได้ และถ้าจำเป็นจะต้องนัดเรือให้ไปรับปลายทางก็ต้องนัดหมายให้ดีเนื่องจากคนขับเรือ มีภารกิจที่จะต้องไปรับส่งกลุ่มอื่น ๆอีกมากมาย ดังนั้นเพื่อความปลอดภัย แนะนำให้เดินทางโดยเรือไปส่งยังจุดหมายปลายทางก่อน หลังจากนั้นเมื่อทำงานเสร็จแล้วสามารถเดินเท้ากลับมายังที่พัก จะปลอดภัยจากการถูกลืม เพราะเคยเกิดเหตุการณ์เช่นนี้มาแล้ว และที่สำคัญคนขับเรือจะต้องมีความชำนาญ เพราะตามเกาะต่าง ๆมักมีโขดหินและแนวปะการัง จึงต้องขับเรือไปตามร่องน้ำถึงจะปลอดภัยจากการกระแทกปะการังใต้น้ำ และเพื่อความปลอดภัยของผู้เดินทางควรสวมชูชีพเมื่อลงเรือทุกครั้ง นอกจากนั้นการใช้เรือยางเวลาขึ้นและลงเกาะที่ไม่มีชายหาด ไม่สามารถเข้าไปเทียบเรือกับโขดหินได้เนื่องจากขอบเกาะมักจะมีเพรียงเกาะอยู่ตามโขดหิน เวลาคลื่นซัดอาจจะทำให้เรือกระแทกเข้ากับเพรียงที่เกาะตามโขดหินอาจทำให้เรือแตกได้ ดังนั้นจึงควรเตรียมยางรถยนต์เพื่อแขวนไว้บริเวณเชิงของกาบเรือเพื่อกันกระแทก นอกจากนั้นเกาะบางเกาะมีความสูงชัน ควรเตรียมเชือกที่มีความยาว 20–50 เมตร เส้นผ่านศูนย์กลางราว 1.5 – 2.0 เซนติเมตร ที่พอจะรับน้ำหนักของคนได้ เตรียมนำติดตัวไปเผื่อใช้ในเวลาขึ้นและลงเกาะที่มีความชัน ซึ่งจะมีประโยชน์มากเมื่อผูกเชือกไว้กับต้นไม้เพื่อช่วยในการปีนขึ้นไปยังหน้าผาชันที่ได้เช่นเกาะบอน เกาะปาหยันในหมู่เกาะสิมิลัน

นอกจากนั้นกระจก ไฟฉาย หรือไม้ขีดไฟก็เป็นสิ่งจำเป็นในกรณีที่เรือไม่มาตามนัด อาจจะใช้อุปกรณ์เหล่านี้ส่งสัญญาณให้เรือลำอื่นที่ผ่านมาแวะรับกลับไปได้

การแต่งกายและเครื่องยังชีพ การทำงานในภาคสนามควรสวมเสื้อแขนยาว นอกจากจะใช้เพื่อกันแสงแดดแล้วยังช่วยป้องกันต้นไม้เกี่ยวและแมลงกัดต่อยได้อีกด้วย นอกจากนั้นควรสวมกางเกงขายาวด้วยเช่นกันเพื่อป้องกันต้นไม้เกี่ยวและแมลงกัด หรือแม้แต่การทำงานในน้ำทะเลก็ยังป้องกันเพรียงบาดขาได้ รองเท้าควรเป็นรองเท้าที่หุ้มมิดชิดเพราะบนเกาะบางเกาะอาจมีงูพิษ รองเท้าจะช่วยป้องกันอันตรายในเบื้องต้นได้ สิ่งที่ควรนำติดตัวไปด้วยทุกครั้งคือถุงมือ เพื่อใช้งานในขณะที่ปีนเขาขึ้นโขดหินที่มีความแหลมคม นอกจากนั้น ควรพกมีด เสื้อกันฝน หมวกกันแดด และน้ำดื่มให้นำติดตัวไว้เสมอ อย่าหวังว่าจะฝากไว้ให้ผู้อื่นถือ เพราะทุกคนต้องมีภาระที่ต้องนำสิ่งของเหล่านี้ติดตัวไปเช่นกัน

อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกลุ่มที่ทำงานในเวลาที่แตกต่างจากคณะปฏิบัติงาน อพ. สธ. กลุ่มอื่น ๆเช่น กลุ่มนก เพราะจะต้องออกไปทำงานตั้งแต่เช้ามืด ดังนั้นจะต้องเตรียมอาหารเช้าติดตัวไปไม่ว่าจะเป็นนม ขนมปัง ข้าวก็ต้องเตรียมไปเองในวันที่ออกไปสำรวจนกที่เกาะ รวมถึงภาชนะใส่อาหารก็เตรียมไว้ให้พร้อม เนื่องจากตามเกาะต่างมักมีหนูชุกชุม จึงควรทำอาหารเหล่านี้ใส่ไว้ในกล่องพลาสติกมิดชิดกันหนูและสัตว์อื่น ๆแอบมากินในตอนกลางคืน หรือจะนำเข้าไปไว้ในเต็นท์ก็ได้ เพราะผู้เขียนเองเคยเอานมกล่องไว้นอกเต็นท์ที่เกาะกูดและเกาะหูยง พอรุ่งเช้าตื่นขึ้นมาพบว่ากล่องนมถูกหนูกัดเสียหาย เหลือแต่กล่องเปล่า ๆ แถมนมยังทำนมหกเลอะเทอะไปทั่วพื้นบริเวณที่วางกล่องนม

อุปกรณ์การศึกษาที่จะต้องเตรียมให้พร้อมก่อนเดินทางคือ

1. แผนที่ของพื้นที่ที่จะเข้าสำรวจ ควรเป็นแผนที่อย่างน้อยขนาด 1:50,000 และถ้าเป็นแบบที่มีเส้นบอกระยะความสูง (topographic line) ก็จะดีเพราะจะได้วางแผนในการศึกษาเส้นทางได้ง่ายขึ้นทำให้ทราบลักษณะของพื้นที่ว่าเป็นที่ราบหรือพื้นที่เขาสูง แนะนำให้ใช้แผนที่ทหารซึ่งจะหาซื้อได้จากกรมแผนที่ทหาร หรือถ้าต้องการเส้นทางบอกพิกัดด้วยต้องทำหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัดถึงเจ้ากรมแผนที่ทหารก่อนซื้อ
2. แผ่นงานเก็บข้อมูล ควรทำเป็นตารางเพื่อกรอกข้อมูลที่ต้องการทราบได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ระบุสถานที่ สภาพถิ่นที่อยู่อาศัย ชื่อผู้กรอกข้อมูล วันเดือนปี

ที่เก็บข้อมูล เพราะการทำงานบนเกาะในหลาย ๆกรณี อาจไม่สามารถกลับไปเก็บข้อมูลที่ตกหล่นได้ หรือถ้ากลับไปได้ก็ต้องสิ้นเปลืองเวลาและงบประมาณในการเดินทางเพิ่มขึ้น หรือบางครั้งอาจจะต้องรอจนกระทั่งถึงฤดูกาลในปีต่อไปจึงจะเข้าไปเก็บข้อมูลเพิ่มได้

3. เครื่องมือเครื่องใช้ในภาคสนาม เช่นเครื่องชั่งน้ำหนัก เพื่อความสะดวกควรใช้เครื่องชั่งแบบสปริง แต่ต้องเตรียมถุงหรือภาชนะที่จะใส่วัตถุหรือถ้าเป็นสิ่งมีชีวิตเช่น นก มักจะเย็บเป็นถุงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปากถุงมีสายรูดเพื่อป้องกันนกบินหนี
4. เครื่องวัดอุณหภูมิและความชื้น (Thermometer and hygrometer) จะเลือกเป็นแบบธรรมดาหรือแบบดิจิตัลก็สะดวกในการวัดอุณหภูมิและความชื้นด้วยกันทั้งสองแบบ
5. เครื่องวัดพิกัดทางภูมิศาสตร์ (global position System: GPS) ใช้วัดตำแหน่งพื้นที่ที่กำลังศึกษา รวมทั้งการทำแผนที่เส้นทางเดิน และระบุระยะทางของการศึกษาได้
6. เครื่องมือวัดระยะทาง จะใช้สายวัดโดยตรงหรือเครื่องวัดระยะทางเช่น พีโดมิเตอร์ (Pedometer) ซึ่งใช้หลักการแกว่งของลูกตุ้มนาฬิกา เมื่อก้าวเท้าเดินหนึ่งครั้ง เครื่องจะกระดิกหนึ่งครั้ง ซึ่งสามารถนำจำนวนครั้งที่ก้าวเดินมาคำนวณกับระยะทางของการก้าวแต่ละครั้งมาคำนวณเป็นระยะทางได้ หรืออาจจะใช้เรนไฟเดอร์ (range finder) เป็นเครื่องมือวัดระยะทางอาศัยเลนส์ในการปรับความชัดคล้ายระบบของกล้องถ่ายภาพ เช่นการวัดระยะห่างระหว่างตัวผู้สังเกตถึงตัวนกว่าอยู่ห่างเป็นระยะทางเท่าใดก็สามารถใช้เครื่องมือนี้ได้สะดวก นอกจากนั้นยังมีเครื่องวัดระยะทางแบบอื่น ๆซึ่งปัจจุบันมีการผลิตขึ้นมาหลากหลายแบบรวมทั้งแบบดิจิตัลซึ่งมักมีราคาแพงขึ้นอีกเล็กน้อย
7. กล้องบันทึกภาพ การทำงานในภาคสนาม เพื่อให้เห็นสภาพของพื้นที่ที่ศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการบันทึกภาพประกอบกับการศึกษา ปัจจุบันนิยมใช้กล้องแบบดิจิตัล ซึ่งสะดวกในการปรับความไวแสง ฯลฯ ข้อสำคัญควรเตรียมแบตเตอรี่ไปให้เพียงพอก่อนเดินทาง เพราะบางเกาะอาจไม่มีไฟฟ้าใช้ จึงไม่สามารถอัดแบตเตอรี่กล้องได้ สำหรับหน่วยความจำของกล้องถ่ายภาพปัจจุบันส่วนใหญ่มี

ความจุสูงอยู่แล้ว ยกเว้นการถ่ายภาพเคลื่อนไหวอาจจะต้องสำรองหน่วยความจำของกล้องเพิ่ม

อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดควรเก็บไว้ในถุงกันน้ำเช่น ถุงทะเล หรือถุงกันน้ำแบบอื่น ๆ เพื่อป้องกันความเสียหายเนื่องจากถูกน้ำทะเล นอกจากนั้นควรนำวัสดุในการเก็บตัวอย่างติดตัวไปด้วยถึงแม้การออกภาคสนามในครั้งนั้นนั้นอาจจะไม่ได้ตั้งใจไปเก็บตัวอย่างสิ่งมีชีวิต เช่นกรณีการสำรวจนก โดยปกติจะไม่เก็บตัวอย่างนกกลับมา ยกเว้นในบางครั้งเมื่อพบเห็นบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ค่อยปรากฏบ่อยนัก เช่น พบกองขนนก หรือซากสัตว์ที่ตายระหว่างทาง ควรจะเก็บตัวอย่างกลับมาเพื่อใช้ศึกษาในภายหลัง ดังนั้นจึงควรเตรียมถุงพลาสติกหลาย ๆขนาด ถ้าเป็นแบบถุงซิบก็จะสะดวกหรือจะเตรียมขวดเล็ก ๆ บรรจุอัลกอฮอลล์ 70% นำติดตัวไปด้วยเพื่อใช้ในการรักษาสภาพสัตว์ นอกจากนั้นควรเตรียมปากกาที่กันน้ำได้เพื่อไม่ให้ฉลากที่เขียนเลอะเลือน ข้อมูลที่ควรบันทึกคือลำดับที่ ชื่อของสิ่งมีชีวิตชีวิตจะเป็นชื่อสามัญหรือชื่อวิทยาศาสตร์ก็ได้ ชื่อผู้เก็บ วันเดือนปีที่เก็บเพื่อประโยชน์ของการศึกษาต่อไป ถ้าจะให้ดีควรจัดเตรียมอุปกรณ์และวัสดุที่กล่าวมาแล้วใส่ลงในเป้ ที่ใช้เดินทางประจำและก่อนเดินทางควรตรวจสิ่งของเหล่านั้นยังอยู่ครบหรือไม่ หากบางอย่างได้ใช้ไปแล้วก็ควรนำเอามาเตรียมไว้เพิ่มเติม

คณะปฏิบัติงานวิทยาการอพ.สธ.กลุ่มนก ออกสำรวจการทำรังวางไข่ของนกชาปีไหนที่เกาะปาหยัน

ความหลากหลายและสถานภาพนกในหมู่เกาะทะเลไทย

ความหลากหลายของปักษาพรรณและสถานภาพนกของประเทศไทยและของ IUCN (International Union for Conservation of Nature) Red list of threatened species จากการศึกษานกในหมู่เกาะทะเลไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2541-2554 จำนวน 46 เกาะ โดยได้รวบรวมทำเป็นบัญชีรายชื่อนกออกเป็นกลุ่มเกาะในภาคตะวันออก กลุ่มเกาะอ่าวไทยตอนใน กลุ่มเกาะอ่าวไทยตอนนอกมีกลุ่มเกาะเวียงและกลุ่มเกาะกระ กลุ่มเกาะทางด้านทะเลอันดามันมีกลุ่มเกาะพระทอง กลุ่มเกาะสิมิลัน กลุ่มเกาะยาว กลุ่มเกาะกาแบง และกลุ่มเกาะตะรุเตา ซึ่งแสดงไว้ในตารางดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงบัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกของประเทศไทย และIUCN ในหมู่เกาะทางภาคตะวันออก

ลำดับ	ชื่อไทย	สถานภาพ		เกาะกูด-รัง	เกาะช้าง
		ไทย	IUCN		
1	นกกระจ้อยป่าโกงกาง Gerygine suphurea	-	-		/
2	นกกระจ้อยหัวลาย *Cettia squameiceps*	-	-	/	
3	นกกระจิดธรรมดา *Osthotomus sutorius*	-	-	/	
4	นกกระจี๊ดเขียวปีกสองแถบ *Phylloscopus lumbeitarsus*	-	-		/
5	นกกระเบื้องผา *Monticola solitarius*	-	-	/	/
6	นกกระปูดใหญ่ *Centropus sinensis*	-	-		/
7	นกกะเต็นแดง *Halcyon coromanda*	-	-	/	
8	นกกางเขนดง *Copsychus malabaricus*	-	-	/	
9	นกกางเขนบ้าน *Copsychus saularis*	-	-	/	
10	นกกาแวน *Crypsirina temia*	-	-	/	
11	นกกินปลีแก้มทับทิม *Anthreptes singalensis*	-	-	/	/
12	นกกินปลีคอแดง *Aethopyga saturate*	-	-	/	/
13	นกกินปลีคอสีทองแดง *Nectarinia calcostetha*	-	-	/	/
14	นกกินปลีคอสีน้ำตาล *Anthreptes malacensis*	-	-	/	/

15	นกกินปลีคอสีม่วง *Nectarinia sperata*	–	–	/	/
16	นกกินปลีอกเหลือง *Nectarinia jugularis*	–	–	/	/
17	นกกินแมลงกระหม่อมแดง *Timalia pileata*	–	–		/
18	นกกินแมลงป่าฝน *Tricharinia abbotti*	–	–	/	
19	นกแก๊ก *Anthracoceros albirostris*	–	–	/	
20	นกโกงกางหัวโต *Pachycephala grisola*	–	–	/	
21	นกขมิ้นท้ายทอยดำ *Oriolus chinesis*	–	–	/	/
22	นกขมิ้นหัวดำใหญ่ *Oriolus xanthornus*	–	–		/
23	นกขุนทอง *Gracula religiosa*	–	–		/
24	นกขุนแผนอกสีส้ม *Harpactes oreskios*	–	–		/
25	นกเขาเขียว *Chalcophaps indica*	–	–	/	
26	นกเขาเปล้า *Treron curvurostra*	–	–		/
27	นกเขาใหญ่ *Streptopetia chinensis*	–	–		/
28	นกเขียวคราม *Irena puella*	–	–	/	
29	นกจับแมลงจุกดำ *Hypothymis azurea*	–	–	/	
30	นกจับแมลงสีน้ำตาล *Muscicapa dauurica*	–	–	/	/
31	นกจับแมลงสีฟ้า *Eumyias thalassina*	–	–	/	
32	นกจับแมลงหัวจุกดำ *Hypothymis azurea*	–	–		/
33	นกจับแมลงหัวเทา *Culcicapa ceylonensis*	–	–	/	
34	นกเฉี่ยวบุ้งใหญ่ *Coracina melaschista*	–	–		
35	นกชายเลนน้ำจืด *Tringa glareola*	–	–		/
36	นกแซงแซวสีเทา *Dicrurus leucophaeus*	–	–	/	/
37	นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ *Dicrurus paradiseus*	–	–		/
38	นกแซงแซวหางปลา *Dicrurus macrocercus*	–	–	/	/
39	นกเด้าดิน *Actitis hypoleucos*	–	–		/
40	นกเด้าลมดง *Dendronanthus indicus*	–	–	/	
41	นกเด้าลมหลังเทา *Motacilla cinerea*	–	–		
42	นกตะขาบดง *Eusystomus rustica*	–	–	/	/
43	นกนางแอ่นบ้าน *Hirundo rustica*	–	–	/	

44	นกนางแอ่นแปซิฟิก *Hirundo tahitica*	–	–	/	
45	นกบั้งรอกใหญ่ *Phaenicephaeus tristis*	–	–	/	
46	นกปรอดทอง *Pycnonotus atriceps*	–	–		/
47	นกปรอดสวน *Pycnonotus blanfordi*	–	–	/	/
48	นกปรอดหน้านวล *Pycnonotus goiavier*	–	–		/
49	นกปรอดเหลืองหัวจุก *Pyconotus melanicterus*	–	–	/	/
50	นกปรอดโอ่งท้องสีน้ำตาล *Criniger ochraceus*	–	–	/	/
51	นกพงปากหนา *Acrocephalus aedon*	–	–	/	
52	นกโพระดกธรรมดา *Megalaima lineata*	–	–		/
53	นกยางกรอกพันธุ์จีน *Ardeola bacchus*	–	–	/	
54	นกยางทะเล *Egretta sacra*	–	–	/	/
55	นกยางเปีย *Egretta garzetta*	–	–		/
56	นกสีชมพูสวน *Dicaeum cruentatum*	–	–	/	/
57	นกแสก *Tyto alba*	–	–	/	
58	นกหัวขวานสามนิ้วหลังสีทอง *Dinopium javanense*	–	–		/
59	นกออก *Haliacetus leucogaster*	VU	–	/	/
60	นกเอี้ยงถ้ำ *Myiophoneus caeruleus*	–	–		
61	นกเอี้ยงสาริกา *Acridotheres tristis*	–	–		/
62	นกแอ่นกินรัง *Aerodamus fuciphagus*	–	–	/	
63	นกแอ่นตาล *Cypsiurus balasiensiss*	–	–		/
64	นกแอ่นบ้าน *Apus affinis*	–	–		/
65	เหยี่ยวเคสเตรล *Falco tinnunculus*	–	–	/	
66	เหยี่ยวแดง *Haliastur indus*	–	–		/
67	เหยี่ยวนกเขาหงอน *Accipiter trivirgatus*	–	–		/
68	เหยี่ยวผึ้ง *Pernis ptilorhyncus*	–	–		/
69	เหยี่ยวรุ้ง *Spilornis cheela*	–	–	/	
70	อีกา *Corvus macrorhynchos*	–	–	/	/

* VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

ตารางที่ 3 แสดงบัญชีรายชื่อนกและสถานะภาพนกของประเทศไทย และIUCN ในหมู่ในอ่าวไทยตอนใน

ลำดับ	ชื่อ	สถานภาพ		เกาะแสมสาร	เกาะขาม	เกาะแรด	เกาะฉาง-ฉางเกลือ-โรงใหญ่-โรงหนัง	เกาะเทา-เกาะใช้	เกาะระพะเนา	เกาะหมาก	เกาะกระดาน	เกาะรี	เกาะยอ-อีล้า-อีเลา	เกาะกูด-เกาะมันปะเนา-มรกต	เกาะเหลื่อม-ไผ่
		ไทย	IUCN												
1	ไก่ป่า *Gallus gallus*	–	–	/											
2	นกกระจอกบ้าน *Passer montanus*	–	–						/						
3	นกกระจ้อยวงตาสีทอง *Seicercus burkii*	–	–		/										
4	นกกระจิ๊ดขาสีเนื้อ *Phylloscopus tenellipes*	–	–	/	/						/				
5	นกกระจิ๊ดธรรมดา *Phylloscopus inornatus*	–	–	/	/						/		/		
6	นกกระจิบคอดำ *Orthotomus atrogularis*	–	–	/						/					
7	นกกระจิบธรรมดา *Orthotomus sutorius*	–	–	/		/		/	/				/		
8	นกกระจิบหญ้าสีเรียบ *Prinia inornata*	–	–	/											
9	นกกระติ๊ดขี้หมู *Louchura punctulata*	–	–						/						
10	นกกระแตแต้แว้ด *Vanellus indicus*	–	–	/		/	/								/
11	นกกระเบื้องผา *Monticola solitarius*	–	–	/											
12	นกกระปูดเล็ก *Centropus bengalensis*	–	–	/							/				/
13	นกกระปูดใหญ่ *Centropus sinensis*	–	–	/		/	/			/	/				/
14	นกกะเต็นน้อยธรรมดา *Alcedo atthis*	–	–	/											/
15	นกกะเต็นหัวดำ *Halcyon pileata*	–	–	/											
16	นกกะเต็นอกขาว *Halcyon smyrnensis*	–	–	/											
17	นกกะรางหัวขวาน *Upupa epops*	–	–	/											
18	นกกะลิง *Psittacula finschii*	–	–	/											
19	นกกางเขนดง *Copsychus malabaricus*	–	–	/											
20	นกกางเขนบ้าน *Copsychus saularis*	–	–	/	/	/	/		/	/		/	/		

21	นกกาแวน *Crypsirina temia*	-	-	/					/	/					
22	นกกาเหว่า *Eudynamys scolopacea*	-	-												/
23	นกกินปลีคอสีน้ำตาล *Anthreptes malacensis*	-	-	/		/			/				/	/	/
24	นกกินปลีอกเหลือง *Nectarinia jugularis*	-	-	/		/	/		/		/				
25	นกกินเปี้ยว *Halcyon choris*	-	-	/											
26	นกแก๊ก,นกแกง *Anthracoceros albirostris*	-	-								/				
27	นกโกงกางหัวโต *Pachycephala grisola*	-	-	/			/			/		/			
28	นกขมิ้นท้ายทอยดำ *Oriolus chinensis*	-	-								/				
29	นกขมิ้นน้อยธรรมดา *Aegithina tiphia*	-	-	/											
30	นกเขาชวา *Geopelia striata*	-	-	/											
31	นกเขาไฟ *Streptopelia tranguebarica*	-	-						/						
32	นกเขาใหญ่,นกเขาหลวง *Streptopelia chinensis*	-	-	/	/	/		/	/	/				/	
33	นกคัคคูมรกต *Chysococcyx maculatus*	-	-		/										
34	นกคุ่มอกลาย *Turnix suscitator*	-	-	/											
35	นกเค้าหูยาวเล็ก *Otus sunia*	-	-	/											
36	นกจับแมลงจุกดำ *Hypothymis azurea*	-	-	/							/				
37	นกจับแมลงสีคล้ำ *Muscicapa sibirica*	-	-	/											
38	นกจับแมลงสีน้ำตาล *Muscicapa dauurica*	-	-	/					/		/				
39	นกจับแมลงสีฟ้า *Eumyias thalassina*	-	-	/											
40	นกจับแมลงอกส้มท้องขาว *Cyornis tickelliae*	-	-								/				
41	นกจาบคาเล็ก *Merops orientalis*	-	-	/											
42	นกเฉี่ยวดงหางสีน้ำตาล *Tephrodernis virgatus*	-	-							/					
43	นกแซงแซวสีเทา *Dicrurus leucophaeus*	-	-	/	/					/	/				
44	นกแซงแซวหงอนขน *Dicrurus hottentottus*	-	-	/	/						/				
45	นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ *Dicrurus paradiseus*	-	-	/		/									
46	นกแซงแซวหางปลา *Dicrurus macrocercus*	-	-	/								/	/	/	

47	นกแซวสวรรค์ *Terpsiphone paradisi*	-	-	/							/				
48	นกเด้าดิน *Actitis hypoleucos*	-	-				/								/
49	นกเด้าดินทุ่ง *Anthus novaseelandiae*	-	-	/											
50	นกเด้าดินสวน *Anthus hogsoni*	-	-	/											
51	นกเด้าลมหลังเทา *Motacilla cinerea*	-	-	/											/
52	นกเด้าลมเหลือง *Motacilla flava*	-	-	/											
53	นกตบยุงเล็ก *Caprimulgus asiaticus*	-	-	/						/					
54	นกตีทอง *Megalaima haemacephala*	-	-						/						
55	นกนางนวลแกลบคิ้วขาว *Sterna anaethetus*	-	-	/										/	
56	นกนางนวลแกลบเคราขาว *Chlidonias hybridus*	-	-	/				/							
57	นกนางนวลแกลบดำปีกขาว *Chidonias leucopterus*	-	-					/							
58	นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ *Sterna sumatrana*	-	-	/		/		/					/	/	/
59	นกนางนวลแกลบเล็ก *Sterna albifrons*	-	-	/										/	
60	นกนางแอ่นบ้าน *Hirundo rustica*	-	-	/			/	/			/		/	/	/
61	นกบั้งรอกใหญ่ *Phaenicophaeus tristis*	-	-	/											
62	นกปรอดสวน *Pycnonotus blanfordi*	-	-	/	/	/	/	/	/	/	/		/	/	
63	นกปรอดหน้านวล *Pycnonotus goiavier*	-	-	/	/	/			/						
64	นกปรอดหัวสีเขม่า *Pycnonotus aurigaster*	-	-	/											
65	นกปลีกล้วยเล็ก *Arachnothera longirostra*	-	-								/				
66	นกพงคิ้วดำ *Acrocephalus bistrigiceps*	-	-	/											
67	นกพญาไฟสีเทา *Pericrocotus divaricatus*	-	-								/				
68	นกโพระดกธรรมดา *Megalaima lineata*	-	-	/											
69	นกยางกรอกพันธุ์จีน *Ardeola bacchus*	-	-	/	/						/		/		
70	นกยางกรอกพันธุ์ชวา *Ardeola speciola*	-	-		/										
71	นกยางทะเล *Egretta sacra*	-	-	/	/	/	/	/	/	/		/	/	/	/
72	นกยางโทนน้อย *Mesophoyx intermedia*	-	-		/										

73	นกยางเปีย *Egretta garzetta*	-	-	/											
74	นกยางไฟธรรมดา *Ixobrychus eurhythmus*	-	-	/											
75	นกสีชมพูสวน *Dicaeum cruentatum*	-	-	/					/	/	/				
76	นกแสก *Tyto alba*	-	-								/				
77	นกออก *Haliaeetus leucogaster*	VU	-	/									/	/	
78	นกอีก๋อยใหญ่ *Numenius arquata*	-	-	/											
79	นกอีแพรดแถบอกดำ *Rhipidura javanica*	-	-	/	/	/		/	/						
80	นกอีวาบตั๊กแตน *Cacomantis merulinus*	-	-		/										
81	นกอีเสือสีน้ำตาล *Lanius cristatus*	-	-	/											
82	นกเอี้ยงสาริกา *Acridotheres tristis*	-	-	/		/									/
83	นกเอี้ยงหงอน *Acridotheres javanicus*	-	-			/									
84	นกแอ่นตะโพกขาวหางแฉก *Apus pacificus*	-	-								/				
85	นกแอ่นตาล *Cypsiurus balasiensis*	-	-	/							/		/		
86	นกแอ่นบ้าน *Apus affinis*	-	-	/		/		/	/	/		/	/	/	
87	นกแอ่นพง *Artamus fuscus*	-	-	/											
88	เหยี่ยวขาว *Elanus caeruleus*	-	-	/											
89	เหยี่ยวเคสเตรล *Falco tinnunculus*	-	-								/	/			
90	เหยี่ยวทุ่งพันธุ์เอเชียตะวันออก *Circus spilonotus*	-	-	/											
91	เหยี่ยวนกเขาชิครา *Accipiter badius*	-	-									/		/	
92	เหยี่ยวนกเขาพันธุ์ญี่ปุ่น *Accipiter gularis*	-	-	/						/					
93	เหยี่ยวนกเขาหงอน *Accipiter trivirgatus*	-	-								/				
94	เหยี่ยวเพเรกริน *Falco peregrinus*	VU	-	/											
95	เหยี่ยวรุ้ง *Spilornis cheela*	-	-								/				
96	เหยี่ยวออสเปร *Pandion haliaetus*	-	-											/	
97	อีกา *Corvus macrorhynchos*	-	-	/											

* VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

ตารางที่ 4 แสดงบัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกของประเทศไทย และIUCN ในหมู่เกาะเวียง และเกาะไข่ จังหวัดชุมพร

ลำดับ	รายชื่อ	สถานภาพ		เกาะเวียง	เกาะไข่
		ไทย	IUCN		
1	นกกระจิบคอดำ *Orthotomus sutorius*	–	–	/	
2	นกกระจิบธรรมดา *Orthotomus atrogularis*	–	–	/	/
3	นกกระติ๊ดตะโพกขาว *Lonchura striata*	–	–	/	
4	นกกระแตแต้แว็ด *Vanellus indicus*	–	–		/
5	นกกระเบื้องผา *Monticola solitarius*	–	–		/
6	นกกระปูดใหญ่ *Centropus sinensis*	–	–	/	
7	นกกวัก *Amauronis phoenicurus*	–	–		/
8	นกกะเต็นหัวดำ *Halcyon pileata*	–	–		/
9	นกกางเขนดง *Copsychus malabaricus*	–	–	/	
10	นกกาน้ำเล็ก *Phalacrocorax niger*	–	–		/
11	นกกาฝากท้องสีส้ม *Dicaeum trigonostigma*	–	–	/	
12	นกกิ้งโครงหัวสีนวล *Sturnus burmannicus*	–	–		/
13	นกกินปลีอกเหลือง *Nectarinia jugularis*	–	–	/	
14	นกแก๊ก,นกแกง *Anthracoceros albirostris*	–	–	/	
15	นกโกงกางหัวโต *Pachycephala grisola*	–	–	/	/
16	นกเขาใหญ่ *Streptopelia chinensis*	–	–	/	
17	นกจาบคาคอสีฟ้า *Merops viridis*	–	–	/	
18	นกจาบดินอกลาย *Pellorneum ruficeps*	–	–	/	
19	นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ *Dicrurus paradiseus*	–	–	/	
20	นกเด้าดิน *Actitis hypoleucos*	–	–	/	/
21	นกนางนวลแกลบคิ้วขาว *Sterna anaethetus*	–	–	/	
22	นกนางนวลแกลบเล็ก *Sterna albifrons*	–	–	/	/
23	นกนางแอ่นบ้าน *Hirundo rustica*	–	–	/	/

24	นกนางแอ่นแปซิฟิก *Hirundo tahitica*	–	–	/	/
25	นกปรอดสวน *Pycnonotus blanfordi*	–	–	/	/
26	นกปรอดสีน้ำตาลตาแดง *Pycnonotus brunneus*	–	–	/	
27	นกพิราบป่า *Columba livia*	–	–		/
28	นกโพระดกธรรมดา *Megalaima lineata*	–	–	/	
29	นกโพระดกหูเขียว *Megalaima faiostricta*	–	–	/	
30	นกยางกรอกพันธุ์จีน *Ardeola bacchus*	–	–	/	/
31	นกยางเขียว *Butorides striatus*	–	–	/	
32	นกยางทะเล *Egretta sacra*	–	–	/	/
33	นกยางเปีย *Egretta garzetta*	–	–		/
34	นกสีชมพูสวน *Dicaeum cruentatum*	–	–	/	
35	นกหัวโตมลายู *Charadrius peronii*	EN	NT		/
36	นกเอี้ยงดำปักษ์ใต้ *Aplonis panayensis*	–	–		/
37	นกเอี้ยงถ้ำ *Myophonus caeruleus*	–	–	/	
38	นกเอี้ยงสาลิกา *Acridotheres tristis*	–	–	/	/
39	นกแอ่นกินรัง *Collocalia germani*	–	–	/	/
40	นกแอ่นบ้าน *Apus affinis*	–	–	/	/
41	เหยี่ยวกิ้งก่าสีน้ำตาล *Aviceda jerdoni*	–	–		/
42	เหยี่ยวนกเขาพันธุ์จีน *Accipiter soloensis*	–	–	/	
43	เหยี่ยวนกเขาพันธุ์ญี่ปุ่น *Accipiter gularis*	–	–		/
44	เหยี่ยวนกกระจอกเล็ก *Accipiter virgatus*	–	–		/
45	เหยี่ยวออสเปร *Pandion haliaetus*	–	–	/	/

* EN= ใกล้สูญพันธุ์ (Endanger) VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) NT = ใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened)

ตารางที่ 5 แสดงบัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกของประเทศไทย และIUCN ในหมู่เกาะกระ เกาะหินสูง และเกาะหินเรือ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับ	ชื่อไทย	สถานภาพ	
		ไทย	IUCN
1	ไก่ป่า *Gallus gallus*	–	–
2	นกกระจิ๊ดขาสีเนื้อ *Phylloscopus tenellipes*	–	–
3	นกกระจิ๊ดหัวมงกุฎ *Phylloscopus coronatus*	–	–
4	นกกวัก *Amaurornis phoenicurus*	–	–
5	นกกาเหว่า *Eudynmys scolopacea*	–	–
6	นกเขาเขียว *Chalcophaps indica*	–	–
7	นกคัดคูพันธุ์หิมาลัย *Cuculus saturatus*	–	–
8	นกเค้าแคระ *Glaucidium brodiei*	–	–
9	นกจับแมลงคิ้วเหลือง *Ficedula narcissina*	–	–
10	นกจับแมลงตะโพกเหลือง *Ficedula zanthopygia*	–	–
11	นกจับแมลงสีน้ำตาล *Muscicapa dauurica*	–	–
12	นกจาบคาคอสีฟ้า *Merops viridis*	–	–
13	นกจาบคาหัวสีส้ม *Merops leschenaulti*	–	–
14	นกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส *Fregata andrewsi*	CR	CR
15	นกชาปีไหน *Caloenas nicobarica*	VU	NT
16	นกแซงแซวปากกา *Dicrurus annectan*	–	–
17	นกแซงแซวหางปลา *Dicrurus macrocercus*	–	–
18	นกเด้าลมดง *Dendronanthus indicus*	–	–
19	นกตบยุงหางยาว *Caprimulgus macrurus*	–	–
20	นกตะขาบดง *Eusystomus rustica*	–	–
21	นกแต้วแล้วอกเขียว *Pitta sordida*	–	–
22	นกนางนวลแกลบคิ้วขาว *Sterna anaethetus*	–	–
23	นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ *Sterna sumatrana*	–	–
24	นกนางแอ่นตะโพกแดง *Hirundo daurica*	–	–
25	นกนางแอ่นบ้าน *Hirundo rustica*	–	–

26	นกยางกรอกพันธุ์จีน *Ardeola bacchus*	–	–
27	นกยางเขียว *Butorides striatus*	–	–
28	นกลุมพูขาว *Ducula badia*	–	–
29	นกออก *Haliaeetus leucogaster*	VU	VU
30	นกอีเสือลายเสือ *Lanius tigrinus*	–	–
31	นกแอ่นกินรัง *Collocalia germani*	–	–
32	นกแอ่นบ้าน *Apus affinis*	–	–
33	นกแอ่นใหญ่คอขาว *Hirundapus caudacutus*	–	–
34	เหยี่ยวนกเขาชิครา *Accipiter badius*	–	–
35	เหยี่ยวนกเขาพันธุ์จีน *Accipiter soloensis*	–	–
36	เหยี่ยวนกเขาพันธุ์ญี่ปุ่น *Accipiter gularis*	–	–

* CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered) VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)
NT = ใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened)

ตารางที่ 6 แสดงบัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกของประเทศไทย และIUCN ในเกาะระและเกาะพระทอง จังหวัดพังงา

ลำดับ	ชื่อไทย	สถานภาพ	
		ไทย	IUCN
1	นกกก *Buceros bicornis*	–	–
2	นกกระจอกบ้าน *Passer montanus*	–	–
3	นกกระจิ๊ดขั้วโลกเหนือ *Phylloscopus borealis*	–	–
4	นกกระจิ๊ดขาสีเนื้อ *Phylloscopus tenellipes*	–	–
5	นกกระจิบคอดำ *Orthotomus atrogularis*	–	–
6	นกกระจิบธรรมดา *Orthotomus sutorius*	–	–
7	นกกระแตแต้แว็ด *Vanellus indicus*	–	–
8	นกกระเบื้องผา *Monticola solitarius*	–	–
9	นกกระปูดใหญ่ *Centropus sinensis*	–	–
10	นกกวัก *Arnaurornis phoenicurus*	–	–
11	นกกะเต็นแดง *Halcyon coromanda*	–	–
12	นกกะเต็นน้อยธรรมดา *Acedo atthis*	–	–

13	นกกะเต็นอกขาว *Halcyon smyrnensis*	–	–
14	นกกะรางหัวขวาน *Upupa epops*	–	–
15	นกกางเขนดง *Copsychus malabaricus*	–	–
16	นกกางเขนบ้าน *Copsychus saularis*	–	–
17	นกกาน้ำเล็ก *Phalacrocorax niger*	–	–
18	นกกาฝากท้องสีส้ม *Dicaeum trigonostigma*	–	–
19	นกกาฝากอกสีเลือดหมู *Prionochilus percussus*	–	–
20	นกกาเหว่า *Eudynamys scolopacea*	–	–
21	นกกิ้งโครงแกลบหลังม่วงดำ *Sturnus sturninus*	–	–
22	นกกินปลีแก้มสีทับทิม *Anthreptes singalensis*	–	–
23	นกกินปลีคอแดง *Aethopyga saturata*	–	–
24	นกกินปลีคอสีทองแดง *Nectarinia calcostetha*	–	–
25	นกกินปลีคอสีน้ำตาล *Anthreptes malacensis*	–	–
26	นกกินปลีอกเหลือง *Nectarinia jugularis*	–	–
27	นกกินเปี้ยว *Halcyon chloris*	–	–
28	นกกินแมลงป่าฝน *Tricharinia abbotti*	–	–
29	นกแก๊ก *Anthracoceros albirostris*	–	–
30	นกขมิ้นท้ายทอยดำ *Oriolus chinensis*	–	–
31	นกขมิ้นน้อยธรรมดา *Aegithina tiphia*	–	–
32	นกขมิ้นน้อยสีเขียว *Aegithina viridissima*	–	–
33	นกเขาเปล้า *Treron curvirostra*	–	–
34	นกเขาใหญ่ *Streptopetia chinensis*	–	–
35	นกเขียวคราม *Irena puella*	–	–
36	นกแขกเต้า *Psittacula alexandri*	–	–
37	นกเงือกกรามช้าง *Rhyticeros undulus*	–	–
38	นกจับแมลงจุกดำ *Hypothymis azurea*	–	–
39	นกจับแมลงสีน้ำตาล *Muscicapa dauurica*	–	–
40	นกจาบคาหัวเขียว *Merops philippinus*	–	–
41	นกจาบคาหัวสีส้ม *Merops leschenaulti*	–	–

42	นกแซงแซวสีเทา *Dicrurus leucophaeus*	–	–
43	นกแซงแซวหางบ่วงเล็ก *Dicrurus remifer*	–	–
44	นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ *Dicrurus paradiseus*	–	–
45	นกแซงแซวหางปลา *Dicrurus macrocercus*	–	–
46	นกเด้าดิน *Actitis hypoleucos*	–	–
47	นกเด้าดินทุ่ง *Anthus novaeseelendiae*	–	–
48	นกเด้าลมดง *Dendronanthus indicus*	–	–
49	นกตะกรุม *Leptoptilos javanicus*	CR	VU
50	นกตะขาบดง *Eurystomus orientalis*	–	–
51	นกตะขาบทุ่ง *Coracias benghalensis*	–	–
52	นกตีทอง *Megalaima haemacephala*	–	–
53	นกแต้วแล้วป่าชายเลน *Pitta megarhyncha*	VU	
54	นกนางแอ่นบ้าน *Hirundo giganteus*	–	–
55	นกนางแอ่นแปซิฟิก *Hirundo tahitica*	–	–
56	นกปรอดคอลาย *Pycnonotus finlaysoni*	–	–
57	นกปรอดสวน *Pycnonotus blanfordi*	–	–
58	นกปรอดสีไพลใหญ่ *Pycnonotus plumosus*	–	–
59	นกปรอดหน้านวล *Pycnonotus goiavier*	–	–
60	นกเปล้าคอสีม่วง *Treron vernans*	–	–
61	นกยางกรอกพันธุ์จีน *Ardeola bacchus*	–	–
62	นกยางเขียว *Butorides striatus*	–	–
63	นกลุมพูแดง *Columba punicea*	VU	VU
64	นกสีชมพูสวน *Dicaeum cruentatum*	–	–
65	นกหกเล็กปากแดง *Loriculus vernalis*	–	–
66	นกหัวขวานด่างแคระ *Picoides canicapillus*	–	–
67	นกหัวขวานสามนิ้วหลังทอง *Dinopium javanense*	–	–
68	นกหัวขวานสี่นิ้วหลังสีทอง *Chrysocolaptes lucidus*	–	–
69	นกหัวโตทรายใหญ่ *Charadrius leschnaultii*	–	–
70	นกออก *Haliaeetus leucogaster*	VU	–

71	นกอีก๋อยเล็ก *Numenius phaeopus*	–	–
72	นกอีก๋อยใหญ่ *Numenius arquata*	–	–
73	นกอีแพรดแถบอกดำ *Rhipidura javanica*	–	–
74	นกอีวาบตั๊กแตน *Cacomantis merulinus*	–	–
75	นกอีเสือสีน้ำตาล *Lanius cristatus*	–	–
76	นกเอี้ยงดำปักษ์ใต้ *Apolonis panayensis*	–	–
77	นกเอี้ยงสาลิกา *Acridotheres tristis*	–	–
78	นกแอ่นกินรัง *Collocalia germani*	–	–
79	นกแอ่นตาล *Cypsiurus balasiensis*	–	–
80	นกแอ่นฟ้าตะโพกเทา *Hemiprocne longipennis*	–	–
81	นกแอ่นใหญ่หัวตาขาว *Hirundapus giganteus*	–	–
82	นกแอ่นใหญ่หัวตาดำ *Hirundapus cochinchinensis*	–	–
83	เหยี่ยวแดง *Haliastur indus*	–	–
84	เหยี่ยวรุ้ง *Spilornis cheela*	–	–
85	อีกา *Corvus macrorhynchos*	–	–

* CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered) VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

ตารางที่ 7 แสดงบัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกของประเทศไทย และIUCN ในหมู่เกาะบอน-ตาชัย เกาะหูหยง-ปาหยัน และเกาะเมียง-สิมิลัน จังหวัดพังงา

ลำดับ	ชื่อไทย	สถานภาพ		เกาะบอน – ตาชัย	เกาะหูหยง – ปาหยัน	เกาะเมียง – สิมิลัน
		ไทย	IUCN			
1	นกกระแตแต้แว้ด *Vanellus indicus*	–	–	/		
2	นกกระปูดใหญ่ *Centropus sinensis*	–	–		/	/
3	นกกวัก *Arnaurornis phoenicurus*	–	–	/	/	/
4	นกกะเต็นน้อยสามนิ้วหลังดำ *Ceyx erithacus*	–	–			/

5	นกกะเต็นหัวดำ *Halcyon pileata*	–	–	/		
6	นกกางเขนดง *Copsychus malabaricus*	–	–			/
7	นกกาเหว่า *Eudynamys scolopacea*	–	–	/	/	/
8	นกกิ้งโครงแกลบหลังม่วงดำ *Sturnus sturninus*	–	–	/		
9	นกกินเปี้ยว *Todiramphus chloris*	–	–			/
10	นกขุนทอง *Gracula religiosa*	–	–			/
11	นกขุนแผนอกสีส้ม *Harpectes oreskios*	–	–	/		
12	นกเขาเขียว *Chalcophaps indica*	–	–	/		
13	นกเขาใหญ่ *Streptopetia chinensis*	–	–	/		
14	นกคัดคูพันธุ์อินเดีย *Cuculus micropterus*	–	–	/		
15	นกคัดคูลาย *Cacomantis sonneratii*	–	–	/		
16	นกเงือกปากดำ *Anorrhinus galeritus*	–	–	/		
17	นกจับแมลงคอแดง *Ficedula parva*	–	–			/
18	นกจับแมลงสีน้ำตาล *Muscicapa dauurica*	–	–		/	/
19	นกจาบคาหัวเขียว *Merops philippinus*	–	–	/		
20	นกชาปีไหน *Caloenas nicobarica*	VU	NT		/	/
21	นกแซงแซวสีเทา *Dicrurus leucophaeus*	–	–	/		
22	นกแซงแซวหางปลา *Dicrurus macrocercus*	–	–	/		
23	นกเด้าลมดง *Dendronanthus indicus*	–	–	/	/	/
24	นกเดินดงสีคล้ำ *Turdus obscurus*	–	–			/
25	นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ *Sterna sumatrana*	–	–	/		
26	นกนางนวลแกลบเล็ก *Sterna adbifrons*	–	–		/	
27	นกนางนวลแกลบคิ้วขาว *Sterna anaethetus*	–	–			/
28	นกนางแอ่นตะโพกแดง *Hirundo daurica*	–	–	/		
29	นกนางแอ่นบ้าน *Hirundo rustica*	–	–			/
30	นกนางแอ่นแปซิฟิก *Hirundo tahitica*	–	–	/		
31	นกปรอดสวน *Pycnonotus blanfordi*	–	–			/
32	นกยางกรอกพันธุ์จีน *Ardeola bacchus*	–	–	/		/
33	นกยางเขียว *Butorides striatus*	–	–	/		

34	นกยางทะเล *Egretta sacra*	–	–	/	/	/
35	นกลุมพู *Ducula aenea*	VU	–	/	/	/
36	นกลุมพูขาว *Ducula bicolor*	–	–	/	/	/
37	นกสีชมพูสวน *Dicaeum cruentatum*	–	–	/		
38	นกออก *Haliaeetus leucogaster*	VU	–	/	/	/
39	นกอัญชัญป่าขาแดง *Rallina fasciata*	–	–		/	
40	นกเอี้ยงดำปักษ์ใต้ *Aplonis panayensis*	–	–		/	
41	นกแอ่นตะโพกขาวหางแฉก *Apus pacificus*	–	–	/		
42	นกแอ่นพันธุ์หิมาลัย *Aerodramus breirostris*	–	–	/		
43	นกพลิกหิน *Arenaria interpres*	–	–		/	
44	เหยี่ยวแดง *Haliastur indus*	–	–	/		/

* CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered) VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)
NT = ใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened)

เส้นทางสำรวจบริเวณเกาะปาหยัน (เกาะสาม)

ตารางที่ 8 แสดงบัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกของประเทศไทย และIUCN ในหมู่เกาะยาวน้อย และเกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา

ลำดับ	รายชื่อ	สถานภาพ		เกาะยาวน้อย	เกาะยาวใหญ่
		ไทย	IUCN		
1	นกกก *Buceros bicornis*	–	NT	/	/
2	นกกระจอกบ้าน *Passer montanus*	–	–	/	/
3	นกกระจ้อยป่าโกงกาง *Gerygone sulphurea*	–	–	/	

4	นกกระจาบธรรมดา *Ploceus philippinus*	–	–		/
5	นกกระจิบคอดำ *Orthotomus atrogularis*	–	–	/	
6	นกกระจิบธรรมดา *Orthotomus sutorius*	–	–	/	
7	นกกระติ๊ดขี้หมู *Lonchura punctulata*	–	–		/
8	นกกระติ๊ดตะโพกขาว *Lonchura striata*	–	–	/	
9	นกกระแตแต้แว็ด *Vanellus indicus*	–	–	/	/
10	นกกระเบื้องผา *Monticola solitarius*	–	–		
11	นกกระปูดใหญ่ *Centropus sinensis*	–	–	/	/
12	นกกะเต็นหัวดำ *Halcyon pileata*	–	–		
13	นกกะเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล *Pelargopopsis amauroptera*	–	NT		/
14	นกกะเต็นอกขาว *Halcyon smyrnensis*	–	–	/	/
15	นกกางเขนดง *Copsychus malabaricus*	–	–		
16	นกกางเขนบ้าน *Copsychus saularis*	–	–	/	/
17	นกกาฝากท้องสีส้ม *Dicaeum trigonostigma*	–	–	/	
18	นกกาเหว่า *Eudynamys scolopacea*	–	–	/	
19	นกกินปลีแก้มทับทิม *Anthreptes singalensis*	–	–	/	
20	นกกินปลีคอสีน้ำตาล *Anthreptes malacensis*	–	–	/	/
21	นกกินปลีอกเหลือง *Nectarinia jugularis*	–	–	/	/
22	นกกินเปี้ยว *Todiramphus chloris*	–	–	/	/
23	นกกินแมลงอกเหลือง *Macronous gularis*	–	–	/	
24	นกแก๊ก *Anthracoceros albirostris*	–	–	/	/
25	นกขมิ้นท้ายทอยดำ *Oriolus chinensis*	–	–	/	
26	นกขมิ้นน้อยธรรมดา *Aegithina tiphia*	–	–	/	/
27	นกขุนทอง *Gracula religiosa*	–	–		
28	นกเขาเขียว *Chalcophaps indica*	–	–	/	/
29	นกเขาชวา *Geopelia striata*	–	–	/	/
30	นกเขาเปล้าคอสีม่วง *Treron vernans*	–	–	/	
31	นกเขาเปล้าธรรมดา *Treron curvirostra*	–	–	/	
32	นกเขาเปล้าอกสีม่วงน้ำตาล *Treron bicincta*	–	–	/	

33	นกเขาใหญ่ *Streptopelia chinensis*	–	–	/	/
34	นกเขียวก้านตองใหญ่ *Chloropsis sonnerati*	–	–	/	
35	นกเขียวคราม *Irena puella*	–	–	/	
36	นกเค้าเหยี่ยว *Ninox scutulata*	–	–	/	
37	นกจับแมลงสีน้ำตาล *Muscicapa dauurica*	–	–		/
38	นกจาบคาคอสีฟ้า *Merops viridis*	–	–	/	/
39	นกจาบคาหัวเขียว *Merops philippinus*	–	–	/	/
40	นกจาบคาหัวสีส้ม *Merops leschenaulti*	–	–	/	/
41	นกแซงแซวสีเทา *Dicrurus leucophaeus*	–	–	/	/
42	นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ *Dicrurus paradiseus*	–	–	/	/
43	นกแซงแซวหางปลา *Dicrurus macrocercus*	–	–	/	/
44	นกเด้าดิน *Actitis hypoleucos*	–	–	/	/
45	นกตบยุงยักษ์ *Eurostopodus macrotis*	–	–		/
46	นกตบยุงหางยาว *Caprimulgus macrurus*	–	–		/
47	นกตะขาบดง *Eusystomus orientalis*	–	–	/	/
48	นกตะขาบทุ่ง *Coracias benghalensis*	–	–	/	
49	นกตีทอง *Megalaima haemacephala*	–	–	/	/
50	นกทะเลขาแดงธรรมดา *Tringa totanus*	–	–	/	
51	นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ *Sterna sumatrana*	–	–	/	
52	นกนางนวลแกลบธรรมดา *Sterna hirundo*	–	–	/	
53	นกนางแอ่นแปซิฟิค *Hirundo tahitica*	–	–	/	/
54	นกปรอดคอลาย *Pycnonotus finlaysoni*	–	–	/	
55	นกปรอดทอง *Pycnonotus atriceps*	–	–	/	
56	นกปรอดสวน *Pycnonotus blanfordi*	–	–	/	/
57	นกปรอดหน้านวล *Pycnonotus goiavier*	–	–	/	/
58	นกปรอดเหลืองหัวจุก *Pycnonotus melanicterus*	–	–	/	
59	นกปรอดโอ่งแก้มเทา *Alophonixus bres*	–	–	/	
60	นกปรอดโอ่งท้องสีน้ำตาล *Alophonixus ochraceus*	–	–	/	
61	นกปลีกล้วยเล็ก *Arachnothera longirostra*	–	–	/	

62	นกยางกรอกพันธุ์จีน *Ardeola bacchus*	–	–	/	/
63	นกยางเขียว *Butorides striatus*	–	–	/	/
64	นกยางทะเล *Egretta sacra*	–	–	/	/
65	นกยางโทนน้อย *Mesophoyx intermedia*	–	–	/	/
66	นกยางโทนใหญ่ *Casmerodius albus*	–	–	/	/
67	นกยางเปีย *Egretta garzetta*	–	–	/	/
68	นกลุมพูขาว *Ducula bicolor*	–	–	/	
69	นกแว่นตาขาวสีทอง *Zosterops palpebrosus*	–	–		/
70	นกสีชมพูสวน *Dicaeum cruentatum*	–	–	/	/
71	นกหกเล็กปากแดง *Loriculus vernalis*	–	–	/	
72	นกหัวโตทรายเล็ก *Charadrius mogolus*	–	–	/	/
73	นกหัวโตทรายใหญ่ *Charadrius leschnaultii*	–	–	/	
74	นกออก *Haliaeetus leucogaster*	VU	–	/	
75	นกอีก๋อยเล็ก *Numenius phaeopus*	–	–	/	
76	นกอีลุ้ม *Gallicrex cinerea*	–	–	/	
77	นกอีวาบตั๊กแตน *Cacomantis merulinus*	–	–	/	/
78	นกเอี้ยงสาริกา *Acridotheres tristis*	–	–	/	/
79	นกเอี้ยงหงอน *Acridotheres grandis*	–	–	/	
80	นกแอ่นกินรัง *Collocalia germani*	–	–	/	/
81	นกแอ่นบ้าน *Apus affinis*	–	–	/	
82	นกแอ่นหางเหลี่ยม *Collocalia maxima*	VU	–	/	
83	เป็ดปากสั้น *Anas penelope*	–	–	/	
84	เป็ดลาย *Anas querquedula*	–	–	/	/
85	เหยี่ยวแดง *Haliastur indus*	–	–	/	/
86	เหยี่ยวรุ้ง *Spilornis cheela*	–	–	/	
87	อีกา *Corvus macrorhynchos*	–	–	/	/

* VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) NT = ใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened)

ตารางที่ 9 แสดงบัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกของประเทศไทย และIUCN ในหมู่เกาะกาแบง และเกาะใกล้เคียง จังหวัดสตูล

ลำดับ	รายชื่อ	สถานภาพ		ถิ่นอาศัย	ถิ่นหากินในน้ำ	ถิ่นหากินบนบก	ถิ่นหากินทางอากาศ
		ไทย	IUCN				
1	นกกระจิบกระหม่อมแดง *Orthotomus sericeus*	–	–	/			
2	นกกระจิบหัวแดง *Orthotomus ruficeps*	–	–	/			
3	นกกระติ๊ดขี้หมู *Lonchura punctulata*	–	–	/			
4	นกกระแตแต้แว้ด *Vanellus indicus*	–	–	/			
5	นกกระเบื้องผา *Monticola solitarius*	–	–		/		
6	นกกระปูดใหญ่ *Centropus sinensis*	–	–	/			
7	นกกวัก *Amaurornis phoenicurus*	–	–	/			
8	นกกะเต็นน้อยหลังสีน้ำเงิน *Alcedo meninting*	–	–	/			
9	นกกะเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล *Pelargopsis amauroptera*	–	NT		/		
10	นกกะเต็นอกขาว *Halcyon smyrnensis*	–	–	/			
11	นกกะรางหัวขวาน *Upupa epops*	–	–	/			
12	นกกางเขนบ้าน *Copsychus saularis*	–	–		/		
13	นกกินปลีอกเหลือง *Nectarinia jugularis*	–	–			/	
14	นกกินเปี้ยว *Todiramphus chloris*	–	–			/	
15	นกกินแมลงหน้าผากน้ำตาล *Stachyris rufifrons*	–	–	/			
16	นกกินแมลงหัวสีน้ำตาล*Malacopteron magnirostre*	–	–				/
17	นกแก๊ก *Anthracoceros albirostris*	–	–			/	
18	นกขมิ้นท้ายทอยดำ *Oriolus chinensis*	–	–			/	
19	นกขมิ้นน้อยธรรมดา *Aegithina tiphia*	–	–		/		
20	นกเขาใหญ่ *Streptopelia chinensis*	–	–	/			

21	นกจับแมลงคอแดง *Ficedula parva*	–	–		/		
22	นกจับแมลงคิ้วเหลือง *Ficedula narcissina*	–	–				/
23	นกจับแมลงสีฟ้า *Eumyias thalassina*	–	–		/		
24	นกจาบคาคอสีฟ้า *Merops viridis*	–	–		/		
25	นกจาบคาหัวสีส้ม *Merops leschenaulti*	–	–	/			
26	นกชาปีไหน *Caloenas nicobarica*	VU	VU	/			
27	นกแซงแซงหางบ่วงใหญ่ *Dicrurus paradiseus*	–	–	/			
28	นกแซงแซวหางปลา *Dicrurus macrocercus*	–	–	/			
29	นกเด้าดินทุ่งเล็ก *Anthus rufulus*	–	–		/		
30	นกเด้าลมดง *Dendronanthus indicus*	–	–	/			
31	นกตะขาบดง *Eurystomus orientalis*	–	–		/		
32	นกตีทอง *Megalaima haemacephala*	–	–	/			
33	นกนางแอ่นตะโพกแดง *Cecropis daurica*	–	–	/			
34	นกนางแอ่นบ้าน *Hirundo rustica*	–	–			/	
35	นกนางแอ่นแปซิฟิค *Hirundo tahitica*	–	–		/		
36	นกบั้งรอกเขียวอกแดง *Phaenicophaeus curvirostris*	–	–	/			
37	นกบั้งรอกใหญ่ *Phaenicophaeus tristis*	–	–	/			
38	นกปรอดคอลาย *Pycnonotus finlaysoni*	–	–	/			
39	นกปรอดทอง *Pycnonotus atriceps*	–	–		/		
40	นกปรอดสวน *Pycnonotus blanfordi*	–	–	/			
41	นกปรอดสีไพลใหญ่ *Pycnonotus plumosus*	–	–	/			
42	นกปรอดหน้านวล *Pycnonotus goiavier*	–	–			/	
43	นกปรอดเหลืองหัวจุก *Pycnonotus melanicterus*	–	–	/			
44	นกโพระดกหัวเหลือง *Megalaima henricii*	–	–	/			
45	นกยางกรอกพันธุ์จีน *Ardeola bacchus*	–	–			/	
46	นกยางเขียว *Butorides striata*	–	–		/		
47	นกยางควาย *Bubulcus ibis*	–	–	/			

48	นกยางเปีย *Egretta garzetta*	–	–	/			
49	นกลุมพูขาว *Ducula bicolor*	–	–			/	
50	นกสีชมพูสวน *Dicaeum cruentatum*	–	–			/	
51	นกออก *Haliaeetus leucogaster*	VU	–	/			
52	นกอีแพรดแถบอกดำ *Rhipidura javanica*	–	–	/			
53	นกอีวาบตั๊กแตน *Cacomantis merulinus*	–	–	/			
54	นกอีเสือสีน้ำตาล *Lanius cristatus*	–	–	/			
55	นกเอี้ยงถ้ำ *Myophonus caeruleus*	–	–	/			
56	นกเอี้ยงสาริกา *Acridotheres tristis*	–	–			/	
57	นกเอี้ยงหงอน *Acridortheres javanicus*	–	–	/			
58	นกแอ่นกินรัง *Collocalia germani*	–	–		/		
59	นกแอ่นตาล *Cypsiurus balasiensis*	–	–	/			
60	นกแอ่นใหญ่หัวตาขาว *Hirundapus giganteus*	–	–	/			
61	เหยี่ยวขาว *Elanus caeruleus*	–	–			/	
62	เหยี่ยวแดง *Haliastur indus*	–	–		/		
63	เหยี่ยวผึ้ง *Pernis ptilorhyncus*	–	–	/			
64	อีกา *Corvus macrorhynchos*	–	–			/	

* VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

ตารางที่ 10 แสดงบัญชีรายชื่อนกและสถานภาพนกของประเทศไทย และIUCN ในเกาะตะรุเตา และเกาะอาดัง จังหวัดสตูล

ลำดับ	ชื่อไทย	สถานภาพ		เกาะตะรุเตา	เกาะอาดัง
		ไทย	IUCN		
1	นกกก, นกกาฮัง *Buceros bicornis*	–	NT	/	
2	นกกระจ้อยป่าโกงกาง *Gerygone sulphurea*	–	–	/	
3	นกกระจิ๊ดขั้วโลกเหนือ *Phylloscopus borealis*	–	–	/	/

4	นกกระจิ๊ดธรรมดา *Phylloscopus inornatus*	–	–	/	
5	นกกระจิบคอดำ *Orthotomus atrogularis*	–	–	/	
6	นกกระจิบธรรมดา *Orthotomus sutorius*	–	–	/	
7	นกกระเบื้องผา *Monticola solitarius*	–	–	/	
8	นกกระสาแดง *Ardea purpurea*	–	–	/	
9	นกกะเต็นน้อยธรรมดา *Acedo atthis*	–	–		/
10	นกกะเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล *Halcyon amauroptera*	–	NT	/	
11	นกกางเขนดง *Copsychus malabaricus*	–	–	/	/
12	นกกางเขนบ้าน *Copsychus saularis*	–	–	/	/
13	นกกาฝากท้องสีส้ม *Dicaeum trigonostigma*	–	–	/	/
14	นกกาฝากสีเรียบ *Dicaeum concolor*	–	–	/	
15	นกกินปลีคอแดง *Aethopyga siparaja*	–	–	/	
16	นกกินปลีคอสีทองแดง *Nectarinia calcostetha*	–	–	/	
17	นกกินปลีคอสีน้ำตาล *Anthreptes malacensis*	–	–	/	/
18	นกกินปลีคอสีน้ำตาลแดง *Anthreptes rhodolaema*	–	–		/
19	นกกินปลีคอสีม่วง *Nectarinia sperata*	–	–	/	
20	นกกินปลีอกเหลือง *Nectarinia jugularis*	–	–	/	/
21	นกกินเปี้ยว *Todiramphus chloris*	–	–	/	/
22	นกกินแมลงป่าฝน *Malacocincla abbotti*	–	–	/	
23	นกกินแมลงหน้าผากสีน้ำตาล *Stachyris rufifrons*	–	–	/	
24	นกแก๊ก, นกแกง *Anthracoceros albirostris*	–	–	/	/
25	นกขมิ้นท้ายทอยดำ *Oriolus chinensis*	–	–	/	/
26	นกขุนทอง *Gracula religiosa*	–	–	/	
27	นกเขาเขียว *Chalcophaps indica*	–	–	/	
28	นกเขาชวา *Geopelia striata*	–	–	/	
29	นกเขาเปล้าธรรมดา *Treron curvirostra*	–	–	/	/
30	นกเขาไฟ *Streptopelia tranquebarica*	–	–	/	
31	นกเขาใหญ่, นกเขาหลวง *Streptopelia chinensis*	–	–	/	/
32	นกเขียวคราม *Irena puella*	–	–	/	/

33	นกแขวก *Nycticorax nycticorax*	–	–		
34	นกคัดคูแซงแซว *Surniculus lugubris*	–	–		
35	นกเค้ากู่ *Otus bakkamoena*	–	–	/	/
36	นกเงือกปากดำ *Anorrhinus galeritus*	–	–		
37	นกจับแมลงคอแดง *Ficedula parva*	–	–	/	/
38	นกจับแมลงจุกดำ *Hypothymis azurea*	–	–		
39	นกจับแมลงดำอกสีส้ม *Ficedula mugimaki*	–	–		
40	นกจับแมลงตะโพกเหลือง *Ficedula zanthopygia*	–	–		
41	นกจับแมลงสีน้ำตาล *Muscicapa dauurica*	–	–	/	/
42	นกจาบคาหัวเขียว *Merops philippinus*	–	–	/	/
43	นกแซงแซวสีเทา *Dicrurus leucophaeus*	–	–		/
44	นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ *Dicrurus paradiseus*	–	–	/	/
45	นกแซงแซวหางปลา *Dicrurus macrocercus*	–	–		
46	นกเด้าดิน *Actitis hypoleucos*	–	–	/	/
47	นกเด้าลมดง *Dendronanthus indicus*	–	–		
48	นกตะขาบดง *Eurystomus orientalis*	–	–	/	/
49	นกตะขาบทุ่ง *Coracias benghalensis*	–	–	/	
50	นกแต้วแล้วธรรมดา *Pitta moluccensis*	–	–	/	
51	นกทะเลขาเขียว *Tringa nebularia*	–	–	/	
52	นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ *Sterna sumatrana*	–	–	/	/
53	นกนางนวลธรรมดา *Larus brunnicephalus*	–	–	/	
54	นกนางแอ่นแปซิฟิค *Hirundo tahitica*	–	–	/	/
55	นกนางแอ่นลาย *Cecropis striolata*	–	–	/	/
56	นกปรอดคอลาย *Pycnonotus finlaysoni*	–	–	/	/
57	นกปรอดสวน *Pycnonotus blanfordi*	–	–	/	/
58	นกปรอดสีน้ำตาลตาแดง *Pycnonotus brunneus*	–	–	/	/
59	นกปรอดสีไพลใหญ่ *Pycnonotus plumosus*	–	–	/	
60	นกปรอดหน้านวล *Pycnonotus goiavier*	–	–	/	
61	นกปลีกล้วยเล็ก *Arachnothera longirostra*	–	–	/	

62	นกปากแอ่นหางดำ *Limosa limosa*	–	–	/	
63	นกเปล้าคอสีม่วง *Treron vernans*	–	–	/	
64	นกเปล้าเล็กหัวเทา *Treron olax*	–	–		/
65	นกมูม *Ducula badia*	–	–	/	
66	นกยางกรอกพันธุ์จีน *Ardeola bacchus*	–	–	/	/
67	นกยางเขียว *Butorides striata*	–	–	/	/
68	นกยางทะเล *Egretta sacra*	–	–	/	/
69	นกลุมพู *Ducula aenea*	VU	–	/	/
70	นกลุมพูขาว *Ducula bicolor*	–	–	/	
71	นกสีชมพูสวน *Dicaeum cruentatum*	–	–	/	/
72	นกหัวขวานจิ๋วอกแดง *Sasia abnormis*	–	–		
73	นกหัวขวานสี่นิ้วหลังสีทอง *Chrysocolaptes lucidus*	–	–	/	
74	นกหัวโตทรายเล็ก *Charadrius mongolus*	–	–	/	
75	นกออก *Haliaeetus leucogaster*	VU	–	/	/
76	นกอีก๋อยเล็ก *Numenius phaeopus*	–	–	/	
77	นกอีวาบตั๊กแตน *Cacomantis merulinus*	–	–	/	
78	นกอีเสือลายเสือ *Lanius tigrinus*	–	–	/	
79	นกอีเสือสีน้ำตาล *Lanius cristatus*	–	–	/	/
80	นกอุ้มบาตร *Motacilla alba*	–	–		/
81	นกเอี้ยงดำปักษ์ใต้ *Aplonis panayensis*	–	–	/	
82	นกเอี้ยงถ้ำ *Myophonus caeruleus*	–	–	/	
83	นกเอี้ยงสาริกา *Acridotheres tristis*	–	–	/	/
84	นกเอี้ยงหงอน *Acridortheres javanicus*	–	–		/
85	นกแอ่นตาล *Cypsiurus balasiensis*	–	–	/	/
86	นกแอ่นบ้าน *Apus affinis*	–	–	/	
87	เป็ดผีเล็ก *Tachybaptus ruficollis*	–	–	/	
88	เหยี่ยวแดง *Haliastur indus*	–	–	/	/
89	เหยี่ยวนกเขาพันธุ์ญี่ปุ่น *Accipiter gularis*	–	–	/	

90	เหยี่ยวนกเขาหงอน *Accipiter trivirgatus*	–	–	/	
91	เหยี่ยวรุ้ง *Spilornis cheela*	–	–	/	
92	อีกา *Corvus macrorhynchos*	–	–	/	/

* VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) NT = ใกล้ถูกคุกคาม (Near Threatened)

ชายหาดเกาะบุโหลนเล

นกชาปีไหน *(Caloenas nicobarica)*

นกเปล้าคอสีม่วง (*Treron vernans)*

นกจับแมลงตะโพกเหลือง *(Ficedula zanthopygia)*

นกจับแมลงดำอกสีส้ม *(Ficedula mugimaki)*

นกกระจ้อยป่าโกงกาง (*Gerygone sulphurea*)

นกแซวสวรรค์ (*Terpsiphone paradis*)

นกหัวโตมลายู (*Charadrius perodii*)

นกจาบคาคอสีฟ้า (*Merops viridis*)

นกกาฝากท้องสีส้ม (*Dicaeum trigonostigma*)

นกเด้าลมดง (*Dendronanthus indicus*)

นกเงือกปากดำ (*Anorrhinus galeritus*)

นกกก, นกกาฮัง (*Buceros bicornis*)

นกแก๊ก (*A. albirostris*) ชนิดย่อย *convexus* พบทางใต้

นกแก๊ก (*A. albirostris*) ชนิดย่อย *albirotris* พบทางเหนือ

นกกะเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล (*Pelargopopsis amauroptera*)

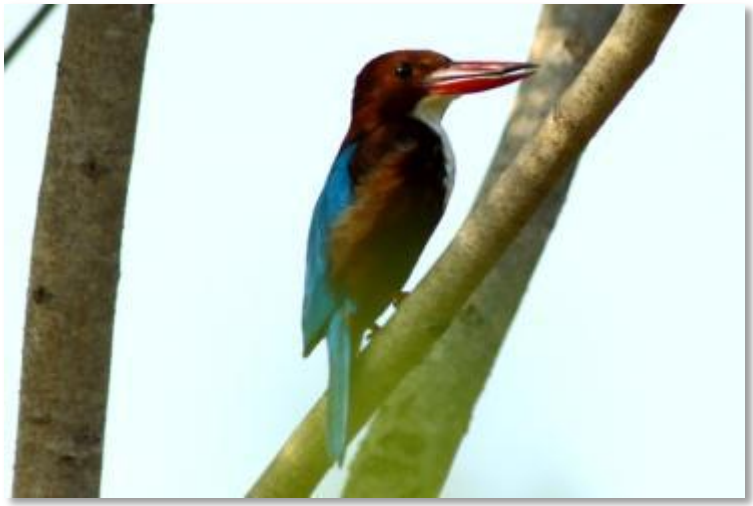

นกกะเต็นอกขาว (*Halcyon smyrnensis*)

นกกะเต็นสามนิ้วหลังดำ (*Ceyx erithacus*)

นกชายเลนน้ำจืด (*Tringa glareola*)

นกยางกรอกพันธุ์จีน (*Ardeola bacchus*)

นกอีเสือสีน้ำตาล (*Lanius cristatus*)

นกอีเสือลายเสือ (*Lanius tigrinus*)

นกนางนวลแกลบคิ้วขาว (*Sterna anaethetus*)

นกนางนวลแกลบท้ายทอยดำ (*Sterna sumatrana*)

นกแซงแซวสีเทา (*Dicrurus leucophaeus*)

นกยางทะเล (*Egretta sacra*)

นกเอี้ยงดำปักษ์ใต้ (*Apolonis panayensis*)

นกกระแตแต้แว็ด (*Vanellus indicus*)

นกนางแอ่นแปซิฟิก (*Hirundo tahitica*)

นกนางแอ่นตะโพกแดง (*Hirundo daurica*)

เหยี่ยวรุ้ง (*Spilornis cheela*)

เหยี่ยวแดง (*Haliastur indus*)

เหยี่ยวผึ้ง *(Pernis ptilorhyncus)*

เหยี่ยวออสเปร *(Pandion haliaetus)*

นกเอี้ยงถ้ำ (*Myophonus caeruleus*)

นกกระเบื้องผา (*Monticola solitarius*)

นกคัดคูมรกต (*Chrysococcyx maculatus*)

นกพลิกหิน (*Arenaria interpres*)

พื้นที่สำคัญของนก

พื้นที่สำคัญของนก หมายถึง พื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่โดยใช้นกเป็นตัวชี้วัด นอกจากนั้นยังพิจารณาถึงพืชและสัตว์ที่อาศัยในพื้นที่มาประกอบ การพิจารณาด้วย เพื่อจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง และยังเป็นข้อมูลพื้นฐานการตัดสินใจในวางแผนเพื่อการอนุรักษ์ ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานแบบเดียวกันทั่วโลก และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

เมื่อไม่นานมานี้ได้มีการจัดประชุมนักปักษีวิทยาในระดับชาติขึ้นในประเทศไทย โดยมีสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยร่วมกับ Bird Life International เป็นผู้ประสานงานหลังจากนั้นได้จัดทำพื้นที่สำคัญของนกในประเทศไทยและจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อว่า Directory of important bird area in the kingdom of Thailand, Key site for conservation ในพ.ศ. 2547

จากการศึกษานกในหมู่เกาะทะเลไทยในโครงการ อพ. สธ. พบว่าหมู่เกาะพระทอง จังหวัดพังงา ได้จัดเป็นพื้นที่ที่สำคัญของนก (Important Bird Area: IBA) ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาจากการพบชนิดพันธุ์นกที่ถูกคุกคาม (Global Threatened Species) คือ ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered: CR) ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered: EN) และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable: VU) พบว่าที่เกาะพระทองมีนกตะกรุม (Lesser Adjutant: *Leptotilos javanicus*) หากินและทำรัง และจากการศึกษาของกลุ่มนกโครงการ อพ. สธ. วันที่ 3-6 เมษายน 2547 และ 23-26 เมษายน 2548 ยังพบนกตะกรุมหากินอยู่บริเวณริมชายหาดด้านตะวันออกของเกาะ นอกจากนั้นยังพบนกที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์อีกชนิดหนึ่งคือ นกลุมพูแดง (Pale-capped Pigeon: *Columba punicea*) บริเวณหมู่เกาะสิมิลันก็จัดเป็นพื้นที่สำคัญของนกเช่นกัน เนื่องจากพบนกลุมพูแดง นอกจากนั้นยังพบพืชที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งคือ *Dipterocapus baudi* พืชที่ใกล้สูญพันธุ์คือ *Anisoptera costata* และ *Dipterocapus costatus* พืชที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์คือ *Maytenus curtissii*

จากการศึกษาของคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ. สธ. วันที่ 21-27 เมษายน 2543 พบว่าที่เกาะหินเรือมีนกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส (Christmas Island Frigate bird: *Fregata andrewsi*) ซึ่งมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งของไทยและIUCN จึงควรจัด

พื้นที่บริเวณกลุ่มเกาะกระ อำเภอประทิว จังหวัดชุมพรเป็นพื้นที่สำคัญของนกเพิ่มอีกแห่งหนึ่ง

ภัยคุกคามและการอนุรักษ์

ภัยคุกคามที่มีอาจก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านลบต่อนกนั้นมีสาเหตุหลายประการเช่น การล่าและการเก็บไข่หรือเก็บลูกนกออกจากพื้นที่ จากการศึกษานกตามเกาะต่าง ๆพบว่าหลายเกาะมีประชาชนและชุมชนอาศัยอยู่ บางหมู่บ้านนิยมเลี้ยงนกไว้ตามบ้านเรือน ซึ่งนกเหล่านี้มักเป็นนกที่ลักลอบจับมาจากป่าเช่น นกปรอดคอลาย นกเขียวก้านตองใหญ่ นกกางเขนดง นกเขาเปล้าอกสีม่วงน้ำตาล นอกจากนั้นขณะขึ้นไปสำรวจนกที่เกาะปาหยันในหมู่เกาะสิมิลัน พบเศษตาข่ายตกหล่นอยู่บนเกาะจึงสันนิษฐานว่าน่าจะเกิดจากคนขึ้นมาจับลูกนกไปขายขณะที่นกชาปีไหนกำลังทำรังวางไข่

นกกางเขนดงในกรงตามบ้านชาวบ้าน

การขยายพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินรุกเข้าไปยังถิ่นอาศัยและที่หากินของนก จากการสังเกตพบว่านกตะกรุมซึ่งเป็นนกที่มีแนวโน้มใกล้ถูกคุกคามของ IUCN และเป็นนกที่แนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ของไทย หากินอยู่ที่เกาะพระทอง โดยเฉพาะทางชายฝั่งตะวันออกของเกาะซึ่งมีลักษณะเป็นป่าชายเลนและหาดโคลน ขณะเดียวกันพื้นที่ชุมชนที่อยู่ด้านเหนือของเกาะก็ขยายลงมาทางด้านใต้เรื่อย ๆ ในที่สุดอาจถึงแหล่งทำรังวางไข่และครอบคลุมพื้นที่หากินของนก ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์มีผลไปรบกวนพื้นที่ทำรังและการร่นถอยไปหากินที่อื่น

การจับปลาที่มากเกินไปอาจส่งผลต่อปลาที่เป็นอาหารของนกด้วย ทำให้นกมีจำนวนลดลงเช่น นกยางเขียว นกโจรสลัด นกนางนวลแกลบ นกกะเต็นชนิดต่าง ๆ

การใช้พื้นที่เพื่อเป็นแหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยว พบในหลายเกาะทางภาคใต้และภาคตะวันออกของไทยซึ่งมีภูมิประเทศสวยงาม ประชาชนนิยมไปพักผ่อนท่องเที่ยว หากไม่ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวปล่อยให้ประชาชนมาเที่ยวเกินที่พื้นที่ที่นั้นจะรองรับได้ ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ รวมทั้งนกที่อาศัยร่วมกันอาจสร้างความรบกวนต่อพื้นที่หากินหรือพื้นที่ทำรังวางไข่ของนกได้ นอกจากนั้นพาหนะที่นำคนไปยังเกาะ อาจจะมีหนูอาศัยติดเรือไปด้วยและขึ้นเกาะตามไป จึงทำให้หนู

แพร่กระจายไปกว้างขึ้น นอกจากนั้นหนูยังเป็นสัตว์ที่ขยายพันธุ์ได้รวดเร็วทุก ๆ 20-30วัน ก็สามารถตกลูกได้ ซึ่งประชากรหนูเหล่านี้เป็นศัตรูโดยตรงของนก เพราะหนูมักไปขโมยกินไข่และลูกนก และจากการสังเกตของผู้เขียนพบว่าตามเกาะต่าง ๆที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาหรือมีหมู่บ้านมักจะมีเศษอาหาร ตัวเหี้ยมักจะเข้ามากิน ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วสัตว์ชนิดนี้จะหากินสัตว์เล็ก ๆ รวมทั้งไข่นกและนกด้วย เมื่อมีจำนวนเพิ่มขึ้นก็เท่าเพิ่มจำนวนผู้ล่า แต่ขณะเดียวกันก็ไม่มีผู้ล่าที่ระดับสูงกว่ามาทำลายหรือกินตัวเหี้ย จึงทำให้สมดุลย์ของระบบนิเวศน์เสียไป เช่นเดียวกับหนูที่มีจำนวนมากตามเกาะที่มีคนอาศัยอยู่

ภัยคุกคามทางด้านอื่น ๆ เช่นภัยธรรมชาติ เช่นลมมรสุมที่มาเร็วผิดปกติมีผลทำให้ไข่หรือลูกนกที่ยังไม่ทันออกจากรังตกลงจากรังตาย หรือเกิดภัยแห้งแล้งเช่น ในปี พ.ศ. 2548 หลังจากที่เกิดภัยสึนามิ ทำให้เกาะปาหยันซึ่งเป็นแหล่งทำรังของนกชาปีไหนและนกลุมพูขาวแห้งแล้ง เนื่องจากต้นไม้ตลอดจนเถาวัลย์ที่ขึ้นตามเกาะแห้งตายไป นกซึ่งอาศัยลูกไม้จากพืชเหล่านี้ก็พลอยขาดอาหารไปด้วย จึงทำให้ทำรังล่าช้าไปและมีจำนวนลดลง

สำหรับแนวทางการอนุรักษ์ควรมีการร่วมมือจากประชาชนหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนที่มาท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นใต้ตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดจากมนุษย์ที่มีกิจกรรมไปกระทบต่อสิ่งมีชีวิต แต่ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างยิ่งยืน จากที่เคยกล่าวมาแล้วถึงพื้นที่ที่มีความสำคัญของนกซึ่งได้กำหนดไว้เพื่อเป็นการอนุรักษ์อย่างเร่งด่วนคือเกาะพระทอง เกาะสิมิลัน และควรเพิ่มเกาะกระอีกเกาะหนึ่ง เพราะเกาะนี้พบนกโจรสลัดเกาะคริสต์มาสซึ่งมีสภานะภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งในพื้นที่ จึงควรมีการวางแผนการอนุรักษ์สำหรับบริเวณที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยและหากินของนก นอกจากนั้นเกาะพระทองและเกาะกระควรมีการเสนอให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์เพื่อปกป้องถิ่นที่อยู่อาศัยของนกที่กล่าวมาแล้ว

นอกจากนั้นควรให้ความรู้แก่เยาวชนและประชาชนในพื้นที่ ได้ตระหนักถึงความเสียหายอันเกิดจากการล่าหรือลักลอบเก็บไข่ การจับปลาที่เกินสมดุลย์ ซึ่งมีผลต่อคนและสิ่งมีชีวิตอื่นที่อาศัยร่วม และควรหาแนวทางให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ซึ่งรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวควรมีส่วนตอบแทนกลับมาสู่ประชาชนในพื้นที่ด้วย

การที่เกาะหลายเกาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวและนันทนาการ จึงควรมีการจัดการพื้นที่โดยแยกส่วนนันทนาการ ออกจากพื้นที่อนุรักษ์เพื่อให้สิ่งมีชีวิตต่าง ๆที่อาศัยในเกาะ

สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน และควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับขนาดของพื้นที่ ๆจะรองรับได้โดยไม่ทำให้พื้นที่เสียหาย และสิ่งที่ตามมากับมนุษย์ก็คือการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล จะต้องทำให้ถูกต่อสุขลักษณะ อาจจะต้องนำกลับไปยังฝั่งเพื่อฝังกลบให้มิดชิด หากปล่อยไว้บนเกาะอาจมีผลกระทบต่อการแพร่และขยายพันธุ์ของหนูหรือตัวเหี้ยที่มักมาคุ้ยขยะเพื่อหาอาหารก่อให้เกิดโทษเป็นลูกโซ่ตามมาภายหลัง

การทำประมงชายฝั่งควรเข้มงวดต่อกฎหมายที่ไม่อนุญาตให้เรือใหญ่เข้ามาจับสัตว์น้ำใกล้ชายฝั่ง นอกจากนั้นอาจจะต้องกำหนดมาตรฐานของความถี่ตาข่ายไม่ให้เล็กเกินไป เพราะจะมีผลกระทบต่อสัตว์น้ำขนาดเล็ก เช่นลูกปลา อาจถูกจับไปจนหมดน่านน้ำ ดังนั้นเพื่อให้ลูกปลาที่ยังหลงเหลือได้เจริญเติบโตและขยายพันธุ์ต่อไป นอกจากปลาจะเป็นอาหารของมนุษย์แล้วยังเป็นอาหารของนกทะเลที่อาศัยตามเกาะ อีกหลายชนิดจะได้มีชีวิตอยู่รอดต่อไป

การศึกษากระแพร่กระจายและประชากรนก ตลอดจนการศึกษานิเวศวิทยาและชีววิทยาของนกตามหมู่เกาะต่าง ๆก็มีความจำเป็น เพื่อนำผลมาประกอบกับการตัดสินใจวางแนวทางในการอนุรักษ์ นอกจากนั้นการศึกษาตรวจวัดจำนวนประชากรเป็นระยะ ๆ จะทำให้ทราบผลของแผนการอนุรักษ์นั้นมาถูกทางหรือไม่อย่างไร จะได้แก้ไขให้ถูกวิธี เช่นการทำรังวางไข่ของนกชาปีไหนในหมู่เกาะสิมิลัน ควรมีการศึกษาต่อเนื่องกันทุกปี เพื่อหาข้อมูลของประชากรนกว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลง และถ้าลดลงเป็นเพราะสาเหตุใด ควรมีการประเมินถึงผลการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประการสุดท้ายก็คือมาตรการกวดขันการใช้กฎหมาย และข้อบังคับของกฎกระทรวงฯเกี่ยวกับการลักลอบล่าสัตว์อย่างเข้มงวด และมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

คณะจัดทำคู่มือดูนกหมอบุญส่ง เลขกุล. 2550. คู่มือดูนกหมอบุญส่งเลขกุล นกในเมืองไทย. คณะบุคคลนายแพทย์บุญส่ง เลขะกุล กรุงเทพฯ

ธวัชชัย สันติสุข. 2542. หมู่เกาะแสมสาร: ป่าไม้และพรรณพฤกษชาติ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พลับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) กรุงเทพฯ.

แผนที่ทหาร. 1:50,000. กรมแผนที่ทหาร

วีณา เมฆวิชัย. 2553. นกในหมู่เกาะแสมสาร. ปริ้นแอทมี ประเทศไทย จำกัด กรุงเทพฯ.

วีณา เมฆวิชัย วธิพร เย็นฉ่ำ และประสิทธิ์ ลาสมวงศ์. 2546. การศึกษาเปรียบเทียบสังคมนกตามหมู่เกาะในอ่าวไทย. เอกสานการประชุมวิชาการครั้งที่ 2 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ 10-12 พฤษภาคม พ.ศ. 2546. พระราชวังดุสิต กรุงเทพฯ หน้า 246-252.

วีณา เมฆวิชัย พรชัย อุทรักษ์ และวรพจน์ บุญความดี. 2548. ความหลากหลายของปักษาพรรณเกาะพระทอง ก่อนและหลังสึนามิ. เอกสารการประชุมวิชาการครั้งที่ 3 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ 20-22 ตุลาคม พ.ศ. 2548 จังหวัดนครราชสีมา. หน้า 21-35.

วีณา เมฆวิชัย, ณัฐพงศ์ วงษ์ชุ่ม, สุทธิพงศ์ อาศิรพจน์, พนิดา กรุดทอง, พรชนก เอกเอื้อมณี และ จิรวัฒน์ ดำแก้ว. 2554. การเลือกพื้นที่ทำรังวางไข่และประชากรของนกชาปีไหน *Caloenas nicobarica* Linn, 1758 และนกลุมพูขาว *Ducula bicolor* Scopoli, 1786 บนเกาะปาหยัน อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน. การประชุมวิชาการครั้งที่ 5 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ 3-5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 จังหวัดนครราชสีมา.

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 2546 http://chm-thai.onep.go.th/RedData/Default.aspx?GroupOf=BIRDS 8 กันยายน 2554

Google earth online 2011. http://googleearthonline.blogspot.com/ September 8, 2011

Pimathai, R., Jukmongkol, R., Round, P.D. and Tordoff, A. W. 2004. Directory of important bird areas in the Kingdom of Thailand: Key sites for conservation. BirdLife International, Cambridge, U. K.

Rodway, M.S. 1991. Status and conservation of breeding seabirds in British Columbia. Seabird status and conservation. ICBP technical publication no.11. International council for bird preservation, Cambridge, U. K.

International Union for conservation of nature and natural resources 2011. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2011.1. http://www.iucnredlist.org/apps/redlist/search September 8, 2011

คณะปฏิบัติงานวิทยาการ

รศ.วีณา เมฆวิชัย
ผศ. ดร. พงชัย หาญยุทธนากร
ดร. พงชัย ดำรงโรจน์วัฒนา
ดร.อัมพร วิเวกแว่ว
ดร.พงษ์ชัย ดำรงโรจน์วัฒนา
Dr. Paul J. Grote
ดร.พรชัย อุทรักษ์
ดร.ผ่องพรรณ ประสารกก

นาวาเอก ประสิทธิ์ ทองรักษ์
นาวาตรี ประสิทธิ์ ลาสมวงศ์
เรือเอกกาลัญญู เรืองภักดี
พันจ่าเอกอาดุลย์ รอดคำ
พันจ่าเอกชัยยุทธ์ เรืองเดช

ดร. กอบชัย วรพิมพ์พงศ์
สิริรักษ์ อารทรากร
วจพจน์ บุญความดี
ปิยะมาศ การสมดี
วธิพร เย็นฉ่ำ
ณัฐพงษ์ วงค์ชุ่ม
ชินวัธน์ วิลาสินีวรรณ
ฐาปานา จ้อยเจริญ

พนิดา กรุดทอง
ธนพล วงศ์วัสดิ์
จิราวัฒน์ ตำแก้ว
เลอสรรค์ วศิโนภาส
จิระ เมฆวิชัย
ระวี เมฆวิชัย
จีรณา เมฆวิชัย
สุทธิพงศ์ อาศิรพจน์

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2554 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และ หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการ กองทัพเรือ ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำงานวิจัยในพื้นที่ ขอขอบคุณ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ร่วมงานทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานภาคสนามมาเป็นอย่างดี

สงวนลิขสิทธิ์
ห้องปฏิบัติการปักษีวิทยา
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกาะหินเรือ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย วีณา เมฆวิชัย